

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ
ҚАРОРИ

348 Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлигининг тиббий-ижтимоий муассасалари тўғрисидаги низомларни тасдиқлаш ҳақида

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «2011 — 2015 йилларда ёлғиз кексалар, пенсионерлар ва ногиронларни ижтимоий муҳофаза қилишни янада кучайтиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида» 2011 йил 30 майдаги ПҚ–1542-сон қарорини бажариш юзасидан Вазирлар Маҳкамаси **қарор қилади:**

1. Қуйидагилар:

«Саховат» кексалар ва ногиронлар учун интернат уйлари тўғрисидаги низом 1-иловага мувофиқ;

Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами, 2011 й.

«Мурувват» ногиронлар учун интернат уйлари тўғрисидаги низом 2-иловага мувофиқ;

«Мурувват» ногирон болалар учун интернат уйлари тўғрисидаги низом 3-иловага мувофиқ;

Кексалар ва ногиронлар, уруш ва меҳнат фахрийлари учун санаторийлар тўғрисидаги низом 4-иловага мувофиқ;

Уруш ва меҳнат фахрийлари учун республика пансионати тўғрисидаги низом 5-иловага мувофиқ тасдиқлансин.

2. Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари билан биргаликда:

уч ой муддатда «Саховат» ва «Мурувват» интернат уйлари, кексалар ва ногиронлар, уруш ва меҳнат фахрийлари учун санаторийлар, Уруш ва меҳнат фахрийлари учун республика пансионати фаолиятини ушбу қарор билан тасдиқланган низомлар талабларига мувофиқлаштирсинлар;

«Саховат» ва «Мурувват» интернат уйлари, кексалар ва ногиронлар, уруш ва меҳнат фахрийлари учун санаторийлар, Уруш ва меҳнат фахрийлари учун республика пансионатининг моддий-техника базасини янада мустаҳкамлаш ҳамда ёлғиз кексалар, ногиронлар, уруш ва меҳнат фахрийларига ёрдам кўрсатиш учун зарур шарт-шароитлар яратиш чора-тадбирларини кўрсинлар;

«Саховат» ва «Мурувват» интернат уйлари, кексалар ва ногиронлар, уруш ва меҳнат фахрийлари учун санаторийлар, Уруш ва меҳнат фахрийлари учун республика пансионатининг фаолияти юзасидан тизимли назоратни таъминласинлар, уларга юкланган вазифаларни амалга оширишда уларга ҳар томонлама ёрдам берсинлар.

3. Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги билан биргаликда:

уч ой муддатда руҳиятида сезиларли ёки анча сезиларли нуқсонлар бор бўлган ногирон болаларни тарбиялаш ва ўқитиш дастурларини қайта кўриб чиқсинлар;

ногирон болаларни тарбиялаш, ўқитиш, руҳий ва интеллектуал ривожлантиришнинг замонавий технологияларини ҳисобга олган ҳолда педагоглар ва тарбиячиларни тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш бўйича тадбирларни мунтазам амалга оширсинлар.

4. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги билан биргаликда:

«Саховат» ва «Мурувват» интернат уйлари, кексалар ва ногиронлар, уруш ва меҳнат фахрийлари учун санаторийлар, Уруш ва меҳнат фахрийлари учун республика пансионатида яшовчи шахсларга доимий асосда профилактик, диагностик, даволаш-маслаҳат ёрдами кўрсатсинлар;

Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлигининг тиббий-ижтимоий муассасалари тиббиёт ходимларини тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш бўйича тадбирларни қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда амалга оширсинлар.

5. Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг 6-иловага мувофиқ айрим қарорларига ўзгартиришлар киритилсин.

6. Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги манфаатдор вазирликлар ва идоралар билан биргаликда бир ой муддатда идоравий норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни ушбу қарорга мувофиқлаштирсин.

7. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари Р.С. Азимов зиммасига юклансин.

**Ўзбекистон Республикасининг
Бош вазири**

Ш. МИРЗИЁЕВ

Тошкент ш.,
2011 йил 23 август,
240-сон

Вазирлар Маҳкамасининг
2011 йил 23 августдаги 240-сон қарорига
1-ИЛОВА

**«Саховат» кексалар ва ногиронлар учун интернат
уйлари тўғрисида
НИЗОМ**

I. Умумий қоидалар

1. Ушбу Низом Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлигининг «Саховат» кексалар ва ногиронлар интернат уйларини (кейинги ўринларда «Саховат» интернат уйлари деб аталади) ташкил этиш ва уларнинг фаолият кўрсатиш тартибини белгилайди.

2. «Саховат» интернат уйлари Ўзбекистон Республикасида доимий яшайдиган, Ўзбекистон Республикасининг Оила кодексига мувофиқ уларни парвариш қилиши шарт бўлган қариндошлари ёки бошқа шахслар бўлмаган ёлғиз кексалар ҳамда 18 ёшдан бошлаб I ва II гуруҳлар ногиронлари (кейинги ўринларда васийликка олинувчилар деб аталади) учун давлат тиббий-ижтимоий муассасалари ҳисобланади.

3. «Саховат» интернат уйлари ўз фаолиятида Ўзбекистон Республикаси Конституциясига ва қонунларига, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг қарорларига, Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонлари, қарорлари ва фармойишларига, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари ва фармойишларига, Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлигининг буйруқлари ва фармойишларига, бошқа қонун ҳужжатларига, ушбу Низомга, шунингдек ўз уставларига амал қиладилар.

4. «Саховат» интернат уйлари Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари билан келишган ҳолда Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан, белгиланган тартибда ташкил этилиши, қайта ташкил этилиши ёки тугатилиши мумкин. «Саховат» интернат уйларини тугатишда васийликка олинганларни Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан белгиланадиган тартибда бошқа «Саховат» интернат уйларига ўтказиш таъминланади.

5. «Саховат» интернат уйларида даволаш-меҳнат ва фаоллаштирувчи терапияни амалга ошириш учун даволаш-ишлаб чиқариш (меҳнат) устахоналари, шунингдек, агар «Саховат» интернат уйлари қишлоқ жойларда жойлашган бўлса, зарур анжомларга, асбоб-ускуналарга ва транспортга эга бўлган ёрдамчи хўжалик ташкил этилади.

6. «Саховат» интернат уйлари уставлари Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан тасдиқланади.

7. «Саховат» интернат уйлари фаолиятини мувофиқлаштириш Қорақалпоғистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги, вилоятлар ва Тошкент шаҳар меҳнат ва аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш бош бошқармалари томонидан амалга оширилади.

8. «Саховат» интернат уйларидаги ўринлар сони Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари билан келишиб, санитария-гигиена нормаларига мажбурий риоя этган ҳолда Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан белгиланади.

9. «Саховат» интернат уйлари давлат муассасаси шаклидаги юридик шахслар ҳисобланади, ўз уставига, мустақил балансига, фазначиликнинг тегишли ҳудудий бўлинмаларида шахсий ҳисоб рақамига ва банкда валюта ҳисоб рақамига, Ўзбекистон Республикаси Давлат герби тасвири туширилган ҳамда ўз номи кўрсатилган муҳрга, штампга, бланкаларга эга бўлади.

«Саховат» интернат уйлари туманлар (шаҳарлар) ҳокимликларида давлат рўйхатидан ўтказилади.

II. «Саховат» интернат уйларининг асосий вазифалари

10. Қуйидагилар «Саховат» интернат уйларининг асосий вазифалари ҳисобланади:

васийликка олинганларни таъминлаш, уларга ижтимоий хизмат кўрсатиш, уларни соғломлаштириш ва қўллаб-қувватлаш, уларнинг сифатли тиббий-ижтимоий ёрдам олишларига қўмаклашадиган шароитлар яратиш;

васийликка олинганларнинг қонуний ҳуқуқ ва манфаатларининг ижтимоий-ҳуқуқий ҳимоя қилинишини таъминлаш, уларнинг соғлиғини муҳофаза қилишни таъминлаш;

дастлабки тиббий ёрдам кўрсатиш, соғлиқни сақлаш тизимининг юқори малакали мутахассисларини жалб этган ҳолда уларни ҳар йили 2 марта

диспансеризациядан ўтказиш, режали соғломлаштириш, муҳтож бўлинганда уларни ихтисослаштирилган стационарларда даволаш, васийликка олинганларни тиббий кўрсаткичлар бўйича протез-ортопедия буюмлари, реабилитациянинг техник воситалари (эшитиш аппаратлари, ногиронлар аравачалари, ҳасса ва қўлтиқтаёқлар) билан таъминлаш;

васийликка олинганларни мунтазам меҳнат қилишга ва ижтимоий хизмат кўрсатишни такомиллаштиришга йўналтирилган санитария-эпидемияга қарши ва маданий-маърифий тадбирларни амалга ошириш.

III. Васийликка олинганларни «Саховат» интернат уйларига қабул қилиш

11. «Саховат» интернат уйларига Ўзбекистон Республикасида доимий яшайдиган, Ўзбекистон Республикасининг Оила кодексига мувофиқ уларни парвариш қилиши шарт бўлган қариндошлари ёки бошқа шахслар бўлмаган ёлғиз кексалар ҳамда 18 ёшидан бошлаб I ва II гуруҳлар ногиронлари қабул қилинади.

12. Қуйидагилар «Саховат» интернат уйларига юборишга қарши кўрсаткичлар ҳисобланади:

тез-тез, ҳар ойда 5 мартадан кўп тутқаноқ содир бўладиган эпилепсия, мунтазам тутқаноқларга, эпилептик мақомга, кун охирига бориб бўшашувчанликка, дисфорияларга мойиллик;

ҳар қандай рухий касалликлар.

13. Қуйидагилар «Саховат» интернат уйларига қабул қилишга қарши умумий кўрсаткичлар ҳисобланади:

жараённинг фаол босқичидаги сил касаллиги;

юқумли тери ва соч касалликлари;

ўткир юқумли касалликлар;

салбий жараёндаги, ёмон ҳолатда ўтадиган шиш касалликлари ва рецидивлари;

таносил касалликлари, ОИВ юққанлар.

«Саховат» интернат уйларига қабул қилиш чоғида юқори ҳарорат ёки ноаниқ этиологияли тошма аниқланган шахслар соғлиқни сақлаш муассасаларига юборилади.

14. «Саховат» интернат уйларига юбориш, шунингдек биттасидан иккинчисига ўтказиш Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлигининг Махсус комиссияси қарорига мувофиқ, белгиланган тартибда қабул қилинган Қорақалпоғистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги, вилоятлар ва Тошкент шаҳар меҳнат ва аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш бош бошқармаларининг буйруғи асосида амалга оширилади.

«Саховат» интернат уйларига расмийлаштириш учун тақдим этилган ҳужжатларнинг ҳаққонийлиги юзасидан масъулият Қорақалпоғистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги, вилоятлар

ва Тошкент шаҳар меҳнат ва аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш бош бошқармаларига юкланади.

15. «Саховат» интернат уйларига расмийлаштириш учун қуйидаги ҳужжатлар тақдим этилади:

«Саховат» интернат уйига расмийлаштирилаётган ёлғиз кексанинг ҳамда I ва II гуруҳ ногиронининг доимий яшаш жойидаги туман (шаҳар) бандликка кўмаклашиш ва аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш маркази директори номига берилган аризаси;

«Саховат» интернат уйига расмийлаштирилаётганнинг паспорти нусхаси;

рўйхати Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги билан келишилган ҳолда Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан тасдиқланадиган соғлиқнинг ҳолати тўғрисидаги тиббий ҳужжатлар;

туман (шаҳар) ҳокимининг ёлғиз шахс сифатида ҳисобга олиш тўғрисидаги қарори нусхаси;

пенсияер гувоҳномасининг нусхаси, мавжуд бўлса;

«Саховат» интернат уйига расмийлаштирилаётганнинг 2 та (6 см х 4 см ҳажмли) фотосурати.

«Саховат» интернат уйига расмийлаштирилаётганнинг ногиронлиги аниқланган тақдирда белгиланган тартибда тиббий-меҳнат эксперт комиссияси томонидан берилган ногиронлик тўғрисидаги маълумотноманинг нусхаси ҳам тақдим этилади.

16. «Саховат» интернат уйларига қабул қилинаётган ҳар бир шахс учун шахсий йиғмажилд юритилади, унга ушбу Низомнинг 15-бандида санаб ўтилган ҳужжатлар тикиб қўйилади.

Васийликка олинганларнинг шахсий йиғмажилдлари «Саховат» интернат уйи директорида сақланади.

17. Васийликка олинганларга тиббий хизмат кўрсатишни, уларни парваришлашни яхшилаш ҳамда уларнинг ижтимоий меҳнат реабилитацияси бўйича тадбирларни амалга ошириш мақсадида улар сақлаш режимида (ўринтўшаклар, кузатиш, сақлашнинг эркин тартиби), соғлиғи, ёши ва шахсий хоҳишига мувофиқ ҳолда алоҳида бўлимлар ва хоналар бўйича жойлаштирилади.

IV. «Саховат» интернат уйларида васийликка олинганлар

18. «Саховат» интернат уйларида васийликка олинганларнинг тиббий-ижтимоий таъминоти тўлиқ давлат таъминоти асосида амалга оширилади.

19. «Саховат» интернат уйларидаги васийликка олинганлар белгиланган тартибда қуйидагилар билан таъминланади:

инсон шаънини ва кадр-қимматини камситмайдиган инсоний муносабатда бўлиш;

узоқ қариндошлар, танишлар ва дўстлари билан телефон орқали сўзла-

шувлар йўли билан алоқа боғлаш, бошқа алоқа воситалари ва учрашувлар орқали мулоқотда бўлиш, жўнатмалар, бандероллар, буюмлар, хат ва телеграммаларни олиш ва жўнатиш;

бепул овқат, кийим-кечак, пойабзал, бошқа буюмлар ва тасдиқланган нормалар бўйича юмшоқ анжомлар билан таъминланиш.

Эҳтиёж бўлганда, васийликка олинганлар протез-ортопедия буюмлари ва реабилитациянинг техник воситалари билан бепул таъминландилар.

Васийликка олинганларга пенсия ва нафақалар тўлаш қонун ҳужжатларига мувофиқ амалга оширилади.

20. Васийликка олинганлар меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш органлари мансабдор шахсларининг, «Саховат» интернат уйлари раҳбарлари ва ходимларининг қарорлари ва хатти-ҳаракатлари (ҳаракатсизлиги) юзасидан шикоят билдириш ҳуқуқига эга.

21. Васийликка олинганларга тиббий ёрдам кўрсатиш «Саховат» интернат уйлариининг штатдаги тиббий ходимлари томонидан, зарур ҳолларда эса — тегишли соғлиқни сақлаш муассасалари томонидан таъминланади.

Васийликка олинганнинг соғлиғи ёмонлашганда ёки у вафот этганда маъмурият бу ҳақда унинг қариндошлари, танишлари ва дўстларини зудлик билан хабардор қилади.

22. Вафот этган васийликка олинганни дафн этиш билан боғлиқ харажатлар «Саховат» интернат уйлариининг харажатлар сметаларида назарда тутилган маблағлар, шунингдек юридик ва жисмоний шахсларнинг, қариндошларининг хайрия эҳсонлари ҳисобига амалга оширилади.

23. Васийликка олинганнинг «Саховат» интернат уйи худудидан ташқарига чиқиши фақат «Саховат» интернат уйи раҳбариятининг руҳсати билан амалга оширилади.

Васийликка олинган ўзбошимчалик билан «Саховат» интернат уйи ташқарисига чиққан тақдирда маъмурият ушбу ҳолат қайд этилган вақтдан бошлаб зудлик билан бу ҳақда ички ишлар органларига, меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш органларига хабар қилади.

24. Қариндошлари, танишлари ва дўстлари васийликка олинганлар билан кўришиб туриш ҳуқуқига эга.

25. Васийликка олинганларни озик-овқат билан таъминлаш нормалари Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги ва Молия вазирлиги билан келишган ҳолда Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан белгиланади.

Васийликка олинганларни кийим-бош, пойабзал, бошқа буюмлар ва юмшоқ анжомлар билан таъминлаш нормалари Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги билан келишган ҳолда Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан белгиланади.

26. Қорақалпоғистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги, вилоятлар ва Тошкент шаҳар меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш бош бошқармалари ҳар чоракда «Саховат» интернат уйлариининг васийликка олинганлари тўғрисидаги маълумотларни

Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан белгиланадиган ҳисоботлар шаклларига мувофиқ Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлигига тақдим этадилар.

27. Васийликка олинганни «Саховат» интернат уйларида чиқариш:

Қорақалпоғистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги, вилоятлар ва Тошкент шаҳар меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш бош бошқармаларининг рухсати билан;

турар жой майдони, яшаш учун маблағлар ва ўз-ўзига хизмат кўрсатиш имконияти мавжуд бўлганда ёки васийликка олинганни таъминлаш ва зарур даражада парваришlashга қодир бўлган қариндошларининг илтимосига кўра, шунингдек навбатдаги тиббий кўрикдан ўтказишда III гуруҳ ногиронлиги белгиланганда (меҳнат бўйича тавсиялар мавжуд бўлганда) амалга оширилади.

Бунда васийликка олинганларни таъминлаш ва уларни зарур даражада парваришlash бўйича қариндошларининг бунга қодирлиги васийликка олинганни чиқариш тўғрисидаги илтимос билан мурожаат қилаётган қариндошларнинг доимий яшаш жойидаги фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органининг тегишли маълумотномаси билан тасдиқланган бўлиши керак.

28. «Саховат» интернат уйларида чиқаришда васийликка олинганга қуйидаги ҳужжатлар берилади:

«Саховат» интернат уйида бўлганлик тўғрисидаги маълумотнома; соғлиғининг ҳолати тўғрисидаги маълумотнома (тиббий ҳужжатлар).

Маълумотномаларни бериш тартиби ва шакллари Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан белгиланади.

29. «Саховат» интернат уйи директори васийликка олинганларни «Саховат» интернат уйларида қабул қилиш ва улардан чиқариш учун ушбу Низом ва «Саховат» интернат уйи устави талабларига мувофиқ шахсан жавоб беради.

V. Ижтимоий-психологик кузатувни ташкил этиш

30. Васийликка олинганларга тиббий-ижтимоий ёрдамни амалга ошириш мақсадида «Саховат» интернат уйларида тиббий-психологик комиссия (кейинги ўринларда комиссия деб аталади) ташкил этилади. Комиссия «Саховат» интернат уйининг мутахассис ходимларидан иборат бўлади. Комиссия таркиби «Саховат» интернат уйи директорининг буйруғи билан тасдиқланади. Комиссия таркибига мажбурий тартибда комиссияни бошқарадиган «Саховат» интернат уйининг директори, «Саховат» интернат уйи директорининг тиббий бўлим бўйича ўринбосарлари, врач-психиатр киради.

31. Комиссия:

васийликка олинганларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилади;

ташхис, психологик-профилактик, коррекция, маслаҳат ва реабилитация ишларини амалга оширади.

VI. «Саховат» интернат уйлари фаолиятини ташкил этиш

32. «Саховат» интернат уйларига ишга қабул қилиш қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда амалга оширилади.

33. Тиббий хизмат кўрсатиш «Саховат» интернат уйларининг тиббиёт ходимлари томонидан амалга оширилади, улар (маъмурият билан бир қаторда) васийликка олинганларнинг соғлиғи, овқатланиш режими ва сифати, даволаш-профилактика тадбирларининг ўтказилиши ҳамда санитария-гигиена нормаларига риоя этилиши учун жавоб берадилар. «Саховат» интернат уйларида даволаш-маслаҳат ёрдами ва ўтказилган даволаш-профилактика тадбирларини таҳлил қилиш тегишли соғлиқни сақлаш муассасалари томонидан амалга оширилади.

34. «Саховат» интернат уйларида психологик таъминот Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги билан келишган ҳолда Мехнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан белгиланадиган тартибда амалга оширилади.

35. «Саховат» интернат уйларининг маъмурияти «Саховат» интернат уйлари мутахассис ходимларининг касбий маҳорати доимий такомиллаштириб борилиши учун жавоб беради.

36. «Саховат» интернат уйларининг ходимлари қўйидагиларга мажбур: ушбу Низом нормаларига ва ички меҳнат тартиб-қоидаларига, касбий ахлоқ-одобга қатъий амал қилиш;

васийликка олинганларга тиббий-ижтимоий ёрдамнинг, ижтимоий-психологик ва тиббий кузатиб боришнинг юқори самарадорлигини таъминлаш; ўз касб малакасини мунтазам ошириб бориш.

37. «Саховат» интернат уйларининг ходимлари қўйидаги ҳуқуқларга эга: «Саховат» интернат уйини бошқаришда ушбу Низомда белгиланган тартибда қатнашиш;

касб шаънини ва кадр-қимматини ҳимоя қилиш;

қонун ҳужжатларида белгиланган ижтимоий имтиёзлар ва кафолатларга эга бўлиш.

38. «Саховат» интернат уйлари ходимлари ва раҳбарларининг лавозим ҳуқуқлари ва мажбуриятлари қонун ҳужжатлари, ушбу Низом, шунингдек «Саховат» интернат уйлари уставлари билан белгиланади.

VII. «Саховат» интернат уйларини бошқариш

39. «Саховат» интернат уйларини бошқариш демократия, ошкоралик тамойиллари бўйича ва «Саховат» интернат уйи жамоасининг жамоатчилик билан ўзаро ҳамкорлиги асосида амалга оширилади.

40. «Саховат» интернат уйлариининг маъмурияти «Саховат» интернат уйларида яшайдиган васийликка олинганлар томонидан жамоатчилик асосида ҳамда «Саховат» интернат уйи томонидан тасдиқланадиган амалдаги низомлар асосида ташкил этиладиган маданий-маиший комиссия, жамоатчилик кенгаши ёрдамида маиший ва маданий хизматларни ташкил қилади.

41. «Саховат» интернат уйларида васийликка олинганларни таъминлашнинг махсус шарт-шароитлари таъминланади, улар қўйидагиларни назарда тутлади:

худудни ҳимоя қилиш;

васийликка олинганларни ҳам бир-бирларининг, ҳам атрофдагиларнинг салбий таъсиридан юқори даражада ҳимоя қилиш;

унинг худудидан ташқарига эркин чиқишни чеклаш;

васийликка олинганларни, шу жумладан ухлаш учун ажратилган вақтда ҳам — бутун сутка давомида назорат қилиш.

42. «Саховат» интернат уйига бевосита раҳбарликни тегишли олий маълумотга эга бўлган директор амалга оширади. Директор лавозимига тайинлаш Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги билан келишган ҳолда Қорақалпоғистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги, вилоятлар ва Тошкент шаҳар меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш бош бошқармалари томонидан амалга оширилади.

43. Директор «Саховат» интернат уйида тиббий-ижтимоий ёрдам кўрсатишнинг аҳволи учун тўлиқ жавоб беради.

44. «Саховат» интернат уйи директори:

«Саховат» интернат уйи номидан иш кўради ва унинг манфаатларини ифодалайди;

«Саховат» интернат уйи ваколатига кирадиган масалалар бўйича қарорлар қабул қилади ва ўз зиммасига юкланган вазифаларнинг бажарилиши учун шахсан жавоб беради;

қонун ҳужжатларида ва «Саховат» интернат уйи уставида белгиланган тартибда «Саховат» интернат уйи мол-мулкани тасарруф этади ва шартномалар тузади;

ўз ўринбосарлари ўртасида вазифаларни таксимлайди, уларнинг ваколатларини ва жавобгарлик даражасини белгилайди;

ўз ваколатлари доирасида «Саховат» интернат уйининг барча ходимлари ва васийликка олинганлари учун мажбурий бўлган буйруқлар чиқаради ва кўрсатмалар беради;

тегишли органларга кўриб чиқиш учун «Саховат» интернат уйининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, тиббий-ижтимоий хизмат кўрсатишни такомиллаштириш, малакали кадрлар билан таъминлаш ва «Саховат» интернат уйи фаолиятининг бошқа масалалари бўйича тегишли органларга таклифлар киритади ҳамда ходимлар билан меҳнат шартномалари тузади;

тегишли буйруқ чиқариш ва қонун ҳужжатларига мувофиқ бошқа ваколатлар йўли билан рағбатлантириш ва интизомий танбеҳ бериш чораларини амалга оширади.

VIII. Молия-хўжалик фаолияти

45. «Саховат» интернат уйларининг хоналари техника хавфсизлиги қоидаларига ва санитария-гигиена нормаларига мувофиқ жиҳозланади ва улардан фойдаланилади.

46. «Саховат» интернат уйлари фаолиятини молиялаштириш Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджетидан ажратиладиган маблағлар, жисмоний ва юридик шахсларнинг хайрия эҳсонлари ва қонун ҳужжатларида тақиқланмаган бошқа манбалар ҳисобига амалга оширилади.

47. «Саховат» интернат уйлари белгиланган тартибда тегишли молия органларида тасдиқланган ва рўйхатдан ўтказилган харажатлар сметаси асосида молиялаштирилади.

48. Бюджет ва бюджетдан ташқари маблағларни сарфлаш қонун ҳужжатларига мувофиқ амалга оширилади.

49. Штатлар жадвали Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги билан келишган ҳолда Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан тасдиқланадиган намунавий штатларга мувофиқ тасдиқланади.

50. «Саховат» интернат уйлари қонун ҳужжатларида белгиланган молия ва статистика ҳисоботларини юритади.

51. «Саховат» интернат уйларининг молия-хўжалик фаолиятини назорат қилиш белгиланган тартибда молия органлари томонидан амалга оширилади.

Вазирлар Маҳкамасининг
2011 йил 23 августдаги 240-сон қарорига
2-ИЛОВА

«Мурувват» ногиронлар учун интернат уйлари тўғрисида НИЗОМ

I. Умумий қоидалар

1. Ушбу Низом Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлигининг «Мурувват» ногиронлар учун интернат уйларини (кейинги ўринларда «Мурувват» интернат уйлари деб аталади) ташкил этиш ва уларнинг фаолият кўрсатиш тартибини белгилайди.

2. «Мурувват» интернат уйлари Ўзбекистон Республикасида доимий яшайдиган, руҳиятида сезиларли ёки анча сезиларли нуқсонлар бор бўлган, 18 ёшидан бошлаб I ва II гуруҳлар ногиронлари (кейинги ўринларда васийликка олинувчилар деб аталади) учун давлат тиббий-ижтимоий муассасалари ҳисобланади.

3. «Мурувват» интернат уйлари ўз фаолиятида Ўзбекистон Республикаси Конституциясига ва қонунларига, Ўзбекистон Республикаси Олий Маж-

лиси палаталарининг қарорларига, Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонлари, қарорлари ва фармойишларига, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари ва фармойишларига, Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлигининг буйруқлари ва фармойишларига, бошқа қонун ҳужжатларига, ушбу Низомга, шунингдек ўз уставларига амал қилади.

4. «Мурувват» интернат уйлари Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари билан келишган ҳолда Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан, белгиланган тартибда ташкил этилиши, қайта ташкил этилиши ёки тугатилиши мумкин. «Мурувват» интернат уйлари тугатишда васийликка олинганларни Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан белгиланадиган тартибда бошқа «Мурувват» интернат уйларига ўтказиш таъминланади.

5. «Мурувват» интернат уйлари эркаклар ва аёллар учун алоҳида-алоҳида ташкил этилади. Эркаклар ва аёллар учун алоҳида-алоҳида интернат уйлар ташкил этишнинг иложи бўлмаган ҳолларда эркаклар ва аёлларни битта интернат уйда, лекин алоҳида корпусларда жойлаштиришга йўл қўйилади.

6. «Мурувват» интернат уйларида даволаш-меҳнат ва фаоллаштирувчи терапияни амалга ошириш учун даволаш-ишлаб чиқариш (меҳнат) устахоналари, шунингдек, агар «Мурувват» интернат уйлари қишлоқ жойларда жойлашган бўлса — зарур анжомларга, асбоб-ускуналарга ва транспортга эга бўлган ёрдамчи хўжалик ташкил этилади.

7. «Мурувват» интернат уйларида васийликка олинганларга тиббий хизмат кўрсатиш сифати, санитария-гигиена ва эпидемияга қарши режимларга риоя қилиш ва ихтисослаштирилган тиббий ёрдам кўрсатиш юзасидан назорат соғлиқни сақлаш органлари томонидан амалга оширилади.

8. «Мурувват» интернат уйлари уставлари Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан тасдиқланади.

9. «Мурувват» интернат уйлари фаолиятини мувофиқлаштириш Қорақалпоғистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги, вилоятлар ва Тошкент шаҳар меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш бош бошқармалари томонидан амалга оширилади.

10. «Мурувват» интернат уйларидаги ўринлар сони Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари билан келишиб, санитария-гигиена нормаларига мажбурий риоя этган ҳолда Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан белгиланади.

11. «Мурувват» интернат уйлари давлат муассасаси шаклидаги юридик шахслар ҳисобланади, ўз уставига, мустақил балансига, газначиликнинг тегишли ҳудудий бўлинмаларида шахсий ҳисоб рақамига ва банкда валюта ҳисоб рақамига, Ўзбекистон Республикаси Давлат герби тасвири туширилган ҳамда ўз номи кўрсатилган муҳрга, штампга, бланкаларга эга бўлади.

«Мурувват» интернат уйлари туманлар (шаҳарлар) хокимликларида давлат рўйхатидан ўтказилади.

II. «Мурувват» интернат уйларининг асосий вазифалари

12. Қуйидагилар «Мурувват» интернат уйларининг асосий вазифалари ҳисобланади:

васийликка олинганларни таъминлаш, уларга ижтимоий хизмат кўрсатиш, уларни соғломлаштириш ва қўллаб-қувватлаш, уларнинг сифатли тиббий-ижтимоий ёрдам олишларига кўмаклашадиган шароитлар яратиш;

васийликка олинганларнинг қонуний ҳуқуқ ва манфаатларининг ижтимоий-ҳуқуқий ҳимоя қилинишини таъминлаш, уларнинг соғлиғини муҳофаза қилишни таъминлаш;

дастлабки тиббий ёрдам кўрсатиш, соғлиқни сақлаш тизимининг юқори малакали мутахассисларини жалб этган ҳолда уларни ҳар йили 2 марта диспансеризациядан ўтказиш, режали соғломлаштириш, муҳтож бўлинганда уларни ихтисослаштирилган стационарларда даволаш, васийликка олинганларни тиббий кўрсаткичлар бўйича протез-ортопедия буюмлари, реабилитациянинг техник воситалари (эшитиш аппаратлари, ногиронлар аравачалари, ҳасса ва қўлтиктаёқлар) билан таъминлаш;

васийликка олинганларни мунтазам меҳнат қилишга ва ижтимоий хизмат кўрсатишни такомиллаштиришга йўналтирилган санитария-эпидемияга қарши ва маданий-маърифий тадбирларни амалга ошириш.

III. Васийликка олинганларни «Мурувват» интернат уйларига қабул қилиш

13. «Мурувват» интернат уйларига ташхислари қуйидагича бўлган васийликка олинадиганлар қабул қилинади:

ўртача даражадаги ақлий заифлик (оғирлашган шакли);

оғир даражадаги ақлий заифлик;

чуқур даражадаги ақлий заифлик;

ақлий заиф, оғирлашган гемипарез, парепарез ва тетрапарезли болалар церебрал шоллиги;

интеллектнинг қўпол бузилишига олиб келган болалар шизофренияси;

ақлий заифликка олиб келган эпилепсия (ҳар ойда кўпи билан беш марта ҳуруж);

бош мия шикастланиши сабабли ақлий заифлик;

энцефалит, менингит, менингоэнцефалит, бош мия сифилиси ҳисобига, шунингдек бош миянинг органик касалликлари ҳисобига ақлий заифлик;

бош миянинг органик шикастланиши (энцефалит, менингит, менингоэнцефалит, бош мия жароҳати ва шикастланиши) билан боғлиқ ҳолдаги бола ёшидаги деменция.

14. Қуйидагилар «Мурувват» интернат уйларига юборишга қарши кўрсаткичлар ҳисобланади:

шахснинг сезилмайдиган нуқсонсиз, продуктив симптоматик мавжуд ҳолдаги шизофрения;

тез-тез, ҳар ойда 5 мартадан кўп тутқаноқ содир бўладиган эпилепсия, мунтазам тутқаноқларга, эпилептик мақомга, кун охирига бориб бўшашувчанликка, дисфорияларга мойиллик;

ҳар қандай нозологик мансублик доирасидаги руҳсимон симптоматика; беморнинг ўзи ва атрофдагилар учун хавfli бўлган қўпол ва ҳулқий бузилишлар сабаб бўладиган руҳий касалликлар;

ҳар қандай руҳий касалликлар.

15. Қуйидагилар «Мурувват» интернат уйларига қабул қилишга қарши умумий кўрсаткичлар ҳисобланади:

жараённинг фаол босқичидаги сил касаллиги;

юқумли тери ва соч касалликлари;

ўткир юқумли касалликлар;

салбий жараёндаги, ёмон ҳолатда ўтадиган шиш касалликлари ва рецидивлари;

таносил касалликлари, ОИВ юққанлар.

«Мурувват» интернат уйларига қабул қилиш чоғида юқори ҳарорат ёки ноаниқ этиологияли тошма аниқланган шахслар соғлиқни сақлаш муассасаларига юборилади.

16. «Мурувват» интернат уйларига юбориш, шунингдек биттасидан иккинчисига ўтказиш Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлигининг Махсус комиссияси қарорига мувофиқ, белгиланган тартибда қабул қилинган Қорақалпоғистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги, вилоятлар ва Тошкент шаҳар меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш бош бошқармаларининг буйруғи асосида амалга оширилади.

«Мурувват» интернат уйларига расмийлаштириш учун тақдим этилган ҳужжатларнинг ҳаққонийлиги юзасидан масъулият Қорақалпоғистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги, вилоятлар ва Тошкент шаҳар меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш бош бошқармаларига юкланади.

17. «Мурувват» интернат уйларига расмийлаштириш учун қуйидаги ҳужжатлар тақдим этилади:

ота-онанинг, фарзандликка олувчининг, васийлик ва ҳомийлик бўйича давлат органи вакили томонидан тайинланган васий ёки ҳомийнинг васийликка олинаётганни «Мурувват» интернат уйига расмийлаштириш учун доимий яшаш жойидаги туман (шаҳар) бандликка кўмаклашиш ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш маркази директори номига берилган аризаси;

«Мурувват» интернат уйига расмийлаштирилаётганнинг паспорти нусхаси;

васийликка олинаётганни «Мурувват» интернат уйига расмийлаштириш

тўғрисида ариза бераётган ота-она, фарзандликка олувчи, васий ёки ҳомий паспортининг нусхаси;

рўйхати Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги билан келишилган ҳолда Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан тасдиқланадиган соғлиқнинг ҳолати тўғрисидаги тиббий ҳужжатлар;

пенсионер гувоҳномасининг нусхаси, мавжуд бўлса;

«Мурувват» интернат уйига расмийлаштирилаётганнинг 2 та (6 см х 4 см ҳажмли) фотосурати.

белгиланган тартибда тиббий-меҳнат эксперт комиссияси томонидан берилган ногиронлик тўғрисидаги маълумотноманинг нусхаси;

белгиланган тартибда тиббий-меҳнат эксперт комиссияси томонидан берилган ногиронни реабилитация қилишнинг яқка тартибдаги дастури.

18. «Мурувват» интернат уйларига қабул қилинаётган ҳар бир шахс учун шахсий йиғмажилд юритилади, унга ушбу Низомнинг 17-бандида санаб ўтилган ҳужжатлар тикиб қўйилади.

Васийликка олинганларнинг шахсий йиғмажилдлари «Мурувват» интернат уйи директорида сақланади.

19. Васийликка олинганларга тиббий хизмат кўрсатишни, уларни парваришлашни яхшилаш ҳамда уларнинг ижтимоий меҳнат реабилитацияси бўйича тадбирларни амалга ошириш мақсадида улар сақлаш режимига (ўринтўшақлар, кузатиш, сақлашнинг эркин тартиби), соғлиги, ёши ва шахсий хоҳишига мувофиқ ҳолда алоҳида бўлимлар ва хоналар бўйича жойлаштирилади.

IV. «Мурувват» интернат уйларида васийликка олинганлар

20. «Мурувват» интернат уйларида васийликка олинганларнинг тиббий-ижтимоий таъминоти тўлиқ давлат таъминоти асосида амалга оширилади.

21. «Мурувват» интернат уйларидаги васийликка олинганлар белгиланган тартибда қўйидагилар билан таъминланади:

инсон шаънини ва қадр-қимматини камситмайдиган инсоний муносабатда бўлиш;

узок қариндошлар, танишлар ва дўстлари билан телефон орқали сўзлашувлар йўли билан алоқа боғлаш, бошқа алоқа воситалари ва учрашувлар орқали мулоқотда бўлиш, жўнатмалар, бандероллар, буюмлар, хат ва телеграммаларни олиш ва жўнатиш;

бепул овқат, кийим-кечак, пойабзал, бошқа буюмлар ва тасдиқланган нормалар бўйича юмшоқ анжомлар билан таъминланиш.

Эҳтиёж бўлганда, васийликка олинганлар протез-ортопедия буюмлари ва реабилитациянинг техник воситалари билан бепул таъминланадилар.

22. Васийликка олинганлар меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш органлари мансабдор шахсларининг, «Мурувват» интернат уйлари

раҳбарлари ва ходимларининг қарорлари ва хатти-ҳаракатлари (ҳаракатсизлиги) юзасидан шикоят билдириш ҳуқуқига эга.

23. Васийликка олинганларга тиббий ёрдам кўрсатиш «Мурувват» интернат уйларининг штатдаги тиббий ходимлари томонидан, зарур ҳолларда эса — тегишли соғлиқни сақлаш муассасалари томонидан таъминланади.

Васийликка олинганнинг соғлиғи ёмонлашганда ёки у вафот этганда маъмурият бу ҳақда унинг қариндошлари, танишлари ва дўстларини зудлик билан хабардор қилади.

24. Вафот этган васийликка олинганни дафн этиш билан боғлиқ харажатлар «Мурувват» интернат уйларининг харажатлар сметаларида назарда тутилган маблағлар, шунингдек юридик ва жисмоний шахсларнинг, қариндошларининг хайрия эҳсонлари ҳисобига амалга оширилади.

25. Васийликка олинганнинг «Мурувват» интернат уйи ҳудудидан ташқарига чиқиши фақат «Мурувват» интернат уйи раҳбариятининг рухсати билан амалга оширилади.

Васийликка олинган ўзбошимчалик билан «Мурувват» интернат уйи ташқарисига чиққан тақдирда маъмурият ушбу ҳолат қайд этилган вақтдан бошлаб зудлик билан бу ҳақда ички ишлар органларига, меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш органларига хабар қилади.

26. Васийликка олинганларнинг «Мурувват» интернат уйларидан вақтинчалик кетишига, врачнинг кетиш мумкинлиги тўғрисидаги хулосасини ҳисобга олган ҳолда, кўпи билан 1 ой муддатга рухсат берилиши мумкин. Бунинг учун директорнинг розилиги билан, қариндошлари ва бошқа шахсларнинг ёзма мажбурияти мавжуд бўлиши керак.

27. Васийликка олинганларни озиқ-овқат билан таъминлаш нормалари Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги ҳамда Молия вазирлиги билан келишган ҳолда Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан белгиланади.

Васийликка олинганларни кийим-бош, пойабзал, бошқа буюмлар ва юмшоқ анжомлар билан таъминлаш нормалари Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги билан келишган ҳолда Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан белгиланади.

28. Қариндошлар васийликка олинганлар билан бирор-бир чекланишсиз, лекин бошқа васийликка олинганларга зарар етказмасдан кўришиб туриш, шунингдек «Мурувват» интернат уйларининг тиббий-ижтимоий фаолияти, васийликка олинганнинг тиббий-ижтимоий реабилитациясининг бориши билан танишиш ҳуқуқига эга.

29. «Мурувват» интернат уйларида яшовчи васийликка олинганлар маъмурият рухсати билан ўзларига тегишли буюмлардан фойдаланишлари мумкин.

30. Қорақалпоғистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги, вилоятлар ва Тошкент шаҳар меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш бош бошқармалари ҳар чоракда «Мурувват» интернат уйларининг васийликка олинганлари тўғрисидаги маълумотларни

Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан белгиланадиган ҳисоботлар шакллари мувофиқ Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлигига тақдим этадилар.

31. Васийликка олинганни «Мурувват» интернат уйларида чиқариш:

Қорақалпоғистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги, вилоятлар ва Тошкент шаҳар меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш бош бошқармаларининг рухсати билан;

турар жой майдони, яшаш учун маблағлар ва ўз-ўзига хизмат кўрсатиш имконияти мавжуд бўлганда ёки васийликка олинганни таъминлаш ва зарур даражада парваришлагга қодир бўлган қариндошларининг илтимосига кўра, шунингдек навбатдаги тиббий кўрикдан ўтказишда III гуруҳ ногиронлиги белгиланганда (меҳнат бўйича тавсиялар мавжуд бўлганда) амалга оширилади.

Бунда васийликка олинганларни таъминлаш ва уларни зарур даражада парваришлаг бўйича қариндошларининг бунга қодирлиги васийликка олинганни чиқариш тўғрисидаги илтимос билан мурожаат қилаётган қариндошларнинг доимий яшаш жойидаги фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органининг тегишли маълумотномаси билан тасдиқланган бўлиши керак.

32. «Мурувват» интернат уйларида чиқаришда васийликка олинганга қуйидаги ҳужжатлар берилади:

«Мурувват» интернат уйида бўлганлик тўғрисидаги маълумотнома; соғлиғининг ҳолати тўғрисидаги маълумотнома (тиббий ҳужжатлар); ногиронни реабилитация қилишнинг яқка тартибдаги дастури.

Маълумотномаларни бериш тартиби ва шакллари Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан белгиланади.

33. «Мурувват» интернат уйидан кетишда васийликка олинганларга мавсум бўйича уларга биркирилган кийим-бош, ички кийимлар, пойафзаллар берилади, шунингдек унинг «Мурувват» интернат уйида сақланаётган шахсий буюмлари қайтариб берилади.

34. «Мурувват» интернат уйи директори васийликка олинганларни «Мурувват» интернат уйларида қабул қилиш ва улардан чиқариш учун ушбу Низом ва «Мурувват» интернат уйи устави талабларига мувофиқ шахсан жавоб беради.

V. Ижтимоий-психологик кузатувни ташкил этиш

35. Васийликка олинганларга тиббий-ижтимоий ёрдамни амалга ошириш мақсадида «Мурувват» интернат уйларида тиббий-психологик комиссия (кейинги ўринларда комиссия деб аталади) ташкил этилади. Комиссия «Мурувват» интернат уйининг мутахассис ходимларидан иборат бўлади. Комиссия таркиби «Мурувват» интернат уйи директорининг буйруғи билан тасдиқланади. Комиссия таркибига мажбурий тартибда комиссияни бошқарадиган

«Мурувват» интернат уйининг директори, «Мурувват» интернат уйи директорининг тиббий бўлим бўйича ўринбосарлари, врач-психиатр киради.

36. Комиссия:

васийликка олинганларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилади;

ташхис, психологик-профилактик, коррекция, маслаҳат ва реабилитация ишларини амалга оширади;

васийликка олинганларнинг ота-онаси (қариндошлари) ёки уларнинг ўрнини босувчилар билан маслаҳат ва реабилитация ишларини бажаради.

37. Комиссия аъзолари:

тиббий-ижтимоий-психологик муаммолар ташхиси;

ногиронни реабилитация қилишнинг яқка тартибдаги дастурини амалга ошириш йўналишлари бўйича иш олиб борадилар.

VI. «Мурувват» интернат уйлари фаолиятини ташкил этиш

38. Ходимларни ишга қабул қилиш қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда амалга оширилади.

39. Тиббий хизмат кўрсатиш «Мурувват» интернат уйлариининг тиббиёт ходимлари томонидан амалга оширилади, улар (маъмурият билан бир қаторда) васийликка олинганларнинг соғлиғи, овқатланиш режими ва сифати, даволаш-профилактика тадбирларининг ўтказилиши ҳамда санитария-гигиена нормаларига риоя этилиши учун жавоб берадилар. «Мурувват» интернат уйларида даволаш-маслаҳат ёрдами ва ўтказилган даволаш-профилактика тадбирларини таҳлил қилиш тегишли соғлиқни сақлаш муассасалари томонидан амалга оширилади.

40. «Мурувват» интернат уйларида психологик таъминот Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги билан келишган ҳолда Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан белгиланган тартибда амалга оширилади.

41. «Мурувват» интернат уйлариининг маъмурияти «Мурувват» интернат уйлари мутахассис ходимларининг касбий маҳорати доимий такомиллаштириб борилиши учун жавоб беради.

42. «Мурувват» интернат уйлариининг ходимлари қўйидагиларга мажбур: ушбу Низом нормаларига ва ички меҳнат тартиб-қоидаларига, касбий ахлоқ-одобга қатъий амал қилиш;

васийликка олинганларга тиббий-ижтимоий ёрдамнинг, ижтимоий-психологик ва тиббий кузатиб боришнинг юқори самарадорлигини таъминлаш; ўз касб малакасини мунтазам ошириб бориш.

43. «Мурувват» интернат уйлариининг ходимлари қўйидаги ҳуқуқларга эга:

«Мурувват» интернат уйини бошқаришда ушбу Низомда белгиланган тартибда қатнашиш;

касб шаънини ва кадр-қимматини ҳимоя қилиш;

қонун ҳужжатларида белгиланган ижтимоий имтиёзлар ва кафолатларга эга бўлиш.

44. «Мурувват» интернат уйлари ходимлари ва раҳбарларининг лавозим ҳуқуқлари ва мажбуриятлари қонун ҳужжатлари, ушбу Низом, шунингдек «Мурувват» интернат уйлари уставлари билан белгиланади.

VII. «Мурувват» интернат уйларини бошқариш

45. «Мурувват» интернат уйларини бошқариш демократия, ошкоралик тамойиллари бўйича ва «Мурувват» интернат уйи жамоасининг жамоатчилик билан ўзаро ҳамкорлиги асосида амалга оширилади.

46. «Мурувват» интернат уйларида васийликка олинганларни таъминлашнинг махсус шарт-шароитлари таъминланади, улар қуйидагиларни назарда тутаяди:

худудни ҳимоя қилиш;

васийликка олинганларни ҳам бир-бирларининг, ҳам атрофдагиларнинг салбий таъсиридан юқори даражада ҳимоя қилиш;

унинг худудидан ташқарига эркин чиқишни чеклаш;

васийликка олинганларни, шу жумладан ухлаш учун ажратилган вақтда ҳам — бутун сутка давомида назорат қилиш.

47. «Мурувват» интернат уйига бевосита раҳбарликни тегишли олий маълумотга эга бўлган директор амалга оширади. Директор лавозимига тайинлаш Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги билан келишган ҳолда Қорақалпоғистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги, вилоятлар ва Тошкент шаҳар меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш бош бошқармалари томонидан амалга оширилади.

48. «Мурувват» интернат уйи директори бу ердаги тиббий-ижтимоий ёрдам кўрсатишнинг аҳволи учун тўлиқ жавоб беради.

49. «Мурувват» интернат уйи директори:

«Мурувват» интернат уйи номидан иш кўради ва унинг манфаатларини ифодалайди;

«Мурувват» интернат уйи ваколатига қирадиган масалалар бўйича қарорлар қабул қилади ва ўз зиммасига юкланган вазифаларнинг бажарилиши учун шахсан жавоб беради;

қонун ҳужжатларида ва «Мурувват» интернат уйи уставида белгиланган тартибда «Мурувват» интернат уйи мол-мулкани тасарруф этади ва шартномалар тузади;

ўз ўринбосарлари ўртасида вазифаларни тақсимлайди, уларнинг ваколатларини ва жавобгарлик даражасини белгилайди;

ўз ваколатлари доирасида «Мурувват» интернат уйининг барча ходимлари ва васийликка олинганлари учун мажбурий бўлган буйруқлар чиқаради ва кўрсатмалар беради;

тегишли органларга кўриб чиқиш учун «Мурувват» интернат уйининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, тиббий-ижтимоий хизмат кўрсатиш-

ни такомиллаштириш, малакали кадрлар билан таъминлаш ва «Мурувват» интернат уйи фаолиятининг бошқа масалалари бўйича таклифлар киритади ҳамда ходимлар билан меҳнат шартномалари тузади;

тегишли буйруқ чиқариш ва қонун ҳужжатларига мувофиқ бошқа ваколатлар йўли билан рағбатлантириш ва интизомий танбеҳ бериш чораларини амалга оширади.

VIII. Молия-ҳўжалик фаолияти

50. «Мурувват» интернат уйлариининг хоналари техника хавфсизлиги қоидаларига ва санитария-гигиена нормаларига мувофиқ жиҳозланади ва улардан фойдаланилади.

51. «Мурувват» интернат уйлари фаолиятини молиялаштириш Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджетидан ажратиладиган маблағлар, жисмоний ва юридик шахсларнинг хайрия эҳсонлари ва қонун ҳужжатларида тақиқланмаган бошқа манбалар ҳисобига амалга оширилади.

52. «Мурувват» интернат уйлари белгиланган тартибда тегишли молия органларида тасдиқланган ва рўйхатдан ўтказилган харажатлар сметаси асосида молиялаштирилади.

53. Бюджет ва бюджетдан ташқари маблағларни сарфлаш қонун ҳужжатларига мувофиқ амалга оширилади.

54. Штатлар жадвали Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги билан келишган ҳолда Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан тасдиқланадиган намунавий штатларга мувофиқ тасдиқланади.

55. «Мурувват» интернат уйлари қонун ҳужжатларида белгиланган молия ва статистика ҳисоботларини юритади.

56. «Мурувват» интернат уйлариининг молия-ҳўжалик фаолиятини назорат қилиш белгиланган тартибда молия органлари томонидан амалга оширилади.

Вазирлар Маҳкамасининг
2011 йил 23 августдаги 240-сон қарорига
3-ИЛОВА

**«Мурувват» ногирон болалар учун интернат
уйлари тўғрисида
НИЗОМ**

I. Умумий қоидалар

1. Ушбу Низом Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлигининг «Мурувват» ногирон болалар интернат уйлари (кейинги ўринларда «Мурувват» болалар интернат уйлари деб аталади) ташкил этиш ва уларнинг фаолият кўрсатиш тартибини белгилайди.

2. «Мурувват» болалар интернат уйлари Ўзбекистон Республикасида доимий яшайдиган, руҳиятида сезиларли ёки анча сезиларли нуқсонлар бор бўлган, 4 ёшдан 18 ёшгача ногирон болалар (кейинги ўринларда васийликка олинувчилар деб аталади) учун давлат тиббий-ижтимоий муассасалари ҳисобланади.

3. «Мурувват» болалар интернат уйлари ўз фаолиятида Ўзбекистон Республикаси Конституциясига ва қонунларига, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг қарорларига, Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонлари, қарорлари ва фармойишларига, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари ва фармойишларига, Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлигининг буйруқлари ва фармойишларига, бошқа қонун ҳужжатларига, ушбу Низомга, шунингдек ўз уставларига амал қилади.

4. «Мурувват» болалар интернат уйлари Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари билан келишган ҳолда Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан, белгиланган тартибда ташкил этилиши, қайта ташкил этилиши ёки тугатилиши мумкин. «Мурувват» болалар интернат уйлари тугатишда васийликка олинганларни Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан белгиланадиган тартибда бошқа «Мурувват» болалар интернат уйларига ўтказиш таъминланади.

5. «Мурувват» болалар интернат уйлари уставлари Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан тасдиқланади.

6. «Мурувват» болалар интернат уйлари фаолиятини мувофиқлаштириш Қорақалпоғистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги, вилоятлар ва Тошкент шаҳар меҳнат ва аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш бош бошқармалари томонидан амалга оширилади.

7. «Мурувват» болалар интернат уйларидаги ўринлар сони Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳоким-

ликлари билан келишиб, санитария-гигиена нормаларига мажбурий риоя этган ҳолда Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан белгиланади.

8. «Мурувват» болалар интернат уйлари давлат муассасаси шаклидаги юридик шахслар ҳисобланади, ўз уставига, мустақил балансига, ғазначиликнинг тегишли ҳудудий бўлинмаларида шахсий ҳисоб рақамига ва банкда валюта ҳисоб рақамига, Ўзбекистон Республикаси Давлат герби тасвири туширилган ҳамда ўз номи кўрсатилган муҳрга, штампга, бланкаларга эга бўлади.

«Мурувват» болалар интернат уйлари туманлар (шаҳарлар) ҳокимликларида давлат рўйхатидан ўтказилади.

II. «Мурувват» болалар интернат уйлари асосий вазифалари

9. Қуйидагилар «Мурувват» болалар интернат уйлари асосий вазифалари ҳисобланади:

васийликка олинганларни таъминлаш, уларга ижтимоий хизмат кўрсатиш, уларни соғломлаштириш ва қўллаб-қувватлаш, уларнинг сифатли тиббий-ижтимоий ёрдам олишларига кўмаклашадиган шароитлар яратиш;

васийликка олинганларнинг қонуний ҳуқуқ ва манфаатлари ижтимоий-ҳуқуқий ҳимоя қилинишини таъминлаш, уларнинг соғлиғини муҳофаза қилишни таъминлаш;

дастлабки тиббий ёрдам кўрсатиш, соғлиқни сақлаш тизимининг юқори малакали мутахассисларини жалб этган ҳолда уларни ҳар йили 2 марта диспансеризациядан ўтказиш, режали соғломлаштириш, муҳтож бўлинганда уларни ихтисослаштирилган стационарларда даволаш, васийликка олинганларни тиббий кўрсаткичлар бўйича протез-ортопедия буюмлари, реабилитациянинг техник воситалари (эшитиш аппаратлари, ногиронлар аравачалари, хасса ва қўлтиқтаёқлар) билан таъминлаш;

санитария-эпидемияга қарши ва маданий-маърифий, шунингдек васийликка олинганларни мунтазам меҳнат қилишга ўргатишга йўналтирилган тадбирларни амалга ошириш, Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги томонидан ишлаб чиқиладиган ўқув дастури доирасида уларни таълим ва меҳнат кўникмаларига ўқитиш;

васийликка олинганларга ижтимоий хизмат кўрсатишни такомиллаштириш, тарбия-таълим ишларининг замонавий шакллари ва методларини жорий этиш ҳамда улардан фойдаланиш.

III. Васийликка олинганларни «Мурувват» болалар интернат уйларига қабул қилиш

10. «Мурувват» болалар интернат уйларига ташхислари қуйидагича бўлган васийликка олинганлар қабул қилинади:

ўртача даражадаги ақлий заифлик (оғирлашган шакли);

оғир даражадаги ақлий заифлик;
чукур даражадаги ақлий заифлик;
ақлий заиф, оғирлашган гемипарез, парепарез ва тетрапарезли болалар церебрал шоллиги;
интеллектнинг кўпол бузилишига олиб келган болалар шизофренияси;
ақлий заифликка олиб келган эпилепсия (ҳар ойда кўпи билан беш марта хуруж);

бош мия шикастланиши сабабли ақлий заифлик;
энцефалит, менингит, менингоэнцефалит, бош мия сифилиси ҳисобига, шунингдек бош миянинг органик касалликлари ҳисобига ақлий заифлик;
бош миянинг органик шикастланиши (энцефалит, менингит, менингоэнцефалит, бош мия жароҳати ва шикастланиши) билан боғлиқ ҳолдаги бола ёшидаги деменция.

11. Қуйидагилар «Мурувват» болалар интернат уйларига юборишга қарши кўрсаткичлар ҳисобланади:

шахснинг сезилмайдиган нуқсонисиз, продуктив симптоматик мавжуд ҳолдаги шизофрения;

тез-тез, ҳар ойда 5 мартадан кўп тутқаноқ содир бўладиган эпилепсия, мунтазам тутқаноқларга, эпилептик макомга, кун охирига бориб бўшашувчанликка, дисфорияларга мойиллик;

ҳар қандай нозологик мансублик доирасидаги руҳсимон симптоматика;
беморнинг ўзи ва атрофдагилар учун хавфли бўлган кўпол ва ҳулқий бузилишлар сабаб бўладиган руҳий касалликлар;

улар билан касалланганда болани умумтаълим ёки ихтисослаштирилган таълим муассасаларида ўқитиш мумкин бўлган ҳар қандай руҳий касалликлар.

12. Қуйидагилар «Мурувват» болалар интернат уйларига қабул қилишга қарши умумий кўрсаткичлар ҳисобланади:

жараённинг фаол босқичидаги сил касаллиги;

юқумли тери ва соч касалликлари;

ўткир юқумли касалликлар;

салбий жараёндаги, ёмон ҳолатда ўтадиган шиш касалликлари ва рецидивлари;

таносил касалликлари, ОИВ юққанлар.

«Мурувват» болалар интернат уйларига қабул қилиш чоғида юқори ҳарорат ёки ноаниқ этиологияли тошма аниқланган шахслар соғлиқни сақлаш муассасаларига юборилади.

13. «Мурувват» болалар интернат уйларига юбориш, шунингдек биттасидан иккинчисига ўтказиш Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлигининг Махсус комиссияси қарорига мувофиқ, белгиланган тартибда қабул қилинган Қорақалпоғистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги, вилоятлар ва Тошкент шаҳар меҳнат ва аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш бош бошқармаларининг буйруғи асосида амалга оширилади.

«Мурувват» болалар интернат уйларига расмийлаштириш учун тақдим

этилган ҳужжатларнинг ҳаққонийлиги юзасидан масъулият Қорақалпоғистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги, вилоятлар ва Тошкент шаҳар меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш бош бошқармаларига юкланади.

14. «Мурувват» болалар интернат уйларига расмийлаштириш учун қуйидаги ҳужжатлар тақдим этилади:

ота-онанинг, фарзандликка олувчининг, васийлик ва ҳомийлик бўйича давлат органи вакили томонидан тайинланган васий ёки ҳомийнинг васийликка олинаётганни «Мурувват» болалар интернат уйига расмийлаштириш учун доимий яшаш жойидаги туман (шаҳар) бандликка кўмаклашиш ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш маркази директори номига берилган аризаси;

«Мурувват» болалар интернат уйига расмийлаштирилаётганнинг туғилганлик тўғрисидаги гувоҳномаси нусхаси (16 ёшдан катта шахслар учун — паспортининг нусхаси);

васийликка олинаётганни «Мурувват» болалар интернат уйига расмийлаштириш тўғрисида ариза бераётган ота-она, фарзандликка олувчи, васий ёки ҳомий паспортининг нусхаси;

рўйхати Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги билан келишилган ҳолда Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан тасдиқланадиган соғлиқнинг ҳолати тўғрисидаги тиббий ҳужжатлар;

«Мурувват» болалар интернат уйига расмийлаштирилаётганнинг 2 та (6 см х 4 см ҳажмли) фотосурати;

белгиланган тартибда берилган ногиронлик тўғрисидаги маълумотноманинг нусхаси;

белгиланган тартибда берилган ногиронни реабилитация қилишнинг яқка тартибдаги дастури;

халқ таълими органлари ҳузуридаги тиббий-психологик-педагогик комиссия хулосаси;

боқувчисини йўқотганлик пенсияси ёки ногирон бола учун (болалар уйларида тарбияланаётган болалардан ташқари) ижтимоий нафақа олаётганлик (олмаётганлик) тўғрисидаги маълумотнома.

15. «Мурувват» болалар интернат уйларига юборилаётган етим болалар ва ота-она қаровисиз қолган болалар учун ушбу Низомнинг 14-бандида кўрсатилган ҳужжатлардан ташқари, қуйидаги ҳужжатлар ҳам тақдим этилади:

туман (шаҳар) ҳокимининг ҳомийликни белгилаш тўғрисидаги қарори нусхаси;

ота-онаси ёки уларнинг ўрнини босувчилар тўғрисидаги маълумотлар (ота-онаси паспортларининг ёки уларнинг вафот этганлиги тўғрисидаги гувоҳномалар нусхаси, суднинг ҳукмлари ёки қарорлари, ота-онасининг узок давом этган касаллиги тўғрисидаги маълумотнома ва ота-онасининг йўқлигини ёки уларнинг ўз фарзандларини тарбиялашга иложи йўқлигини тасдиқловчи бошқа ҳужжатлар;

яқин қариндошларининг мавжудлиги, агар улар бўлса — уларнинг яшаш жойлари тўғрисидаги маълумотнома;

васийликка олинганнинг ота-онасидан кейин қолган мол-мулкининг (агар бор бўлса) рўйхати, рўйхатда унинг қаердалиги, уни сақлаш учун кўрилган чора-тадбирлар ва унинг сақланиши учун жавоб берадиган шахслар тўғрисидаги маълумотлар кўрсатилади;

васийликка олинганга биркитилган уй-жой майдони тўғрисидаги ҳужжатлар (ордер, уй дафтари, уй-жой режаси нусхаси, туман (шаҳар) ер ресурслари ва давлат кадастри бўлимининг уй-жой эгаси ва унинг хусусийлаштирилганлиги тўғрисидаги маълумотномаси;

суднинг васийликка олинган фойдасига алиментлар ундириш тўғрисидаги қарори нусхаси, агар бор бўлса — омонат дафтарчаси.

16. «Мурувват» болалар интернат уйларининг васийликка олинганлари, жинси, жисмоний ҳолати, ақлий заифлик даражаси, шунингдек ёши ҳисобга олинган ҳолда, қуйидаги гуруҳларга бўлинади:

ётадиганлар гуруҳлари (ёши ва жинсидан қатъи назар, ҳаракатланиш функцияси кучли бузилган, ўзгалар парваришига мухтож болалар);

эмакловчилар гуруҳлари (ёши ва жинсидан қатъи назар, ҳаракатланиш функцияси чекланган, ўзгалар парваришига мухтож болалар);

аралаш гуруҳлар — 10 ёшгача бўлган болалар;

10 ёшдан 14 ёшгача бўлган ва 14 ёшдан 18 ёшгача бўлган ўғил ва қиз болалар учун алоҳида-алоҳида гуруҳлар.

Гуруҳлардагилар сони — 15 нафардан бўлиши керак.

17. Бундан ташқари, «Мурувват» болалар интернат уйларидаги барча васийликка олинганлар, меҳнат кўникмаларини эгаллаш имкониятларини ҳисобга олган ҳолда, уларнинг интеллектуал ривожланишига мувофиқ равишда тарбиялаш гуруҳларига бўлинади.

Меҳнатга ўргатиладиган болалар гуруҳига қуйидагилар киради:

меҳнатга ўргатишга тайёрлаш гуруҳи;

меҳнатга ўргатиш гуруҳи.

Меҳнатга ўргатиш гуруҳларидагилар сони — 5-6 кишидан бўлиши керак.

18. Яқка тартибдаги дастур бўйича гуруҳлардаги васийликка олинганларни ҳар бир боланинг имконияти ва эҳтиёжларига қараб белгилаш фақат халқ таълими органлари ҳузуридаги тиббий-психологик-педагогик комиссия хулосаси асосида амалга оширилади.

IV. «Мурувват» болалар интернат уйларида васийликка олинганлар

19. «Мурувват» болалар интернат уйларида васийликка олинганларни тиббий-ижтимоий таъминлаш, тарбиялаш, ўқитиш, меҳнат кўникмаларига ўргатиш тўлиқ давлат таъминоти асосида амалга оширилади.

20. «Мурувват» болалар интернат уйларидаги васийликка олинганлар белгиланган тартибда қуйидагилар билан таъминланади:

инсон шаънини ва кадр-қимматини камситмайдиган инсоний муносабатда бўлиш;

узоқ қариндошлар, танишлар ва дўстлари билан телефон орқали сўзлашувлар йўли билан алоқа боғлаш, бошқа алоқа воситалари ва учрашувлар орқали мулоқотда бўлиш, жўнатмалар, бандероллар, буюмлар, хат ва телеграммаларни олиш ва жўнатиш;

бепул овқат, кийим-кечак, пойабзал, бошқа буюмлар ва тасдиқланган нормалар бўйича юмшоқ анжомлар билан таъминланиш.

Эҳтиёж бўлганда, васийликка олинганлар протез-ортопедия буюмлари ва реабилитациянинг техник воситалари билан бепул таъминланадилар.

21. Ота-оналар, васийлар ёки ҳомийлар меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш органлари мансабдор шахсларининг, «Мурувват» болалар интернат уйлари раҳбарлари ва ходимларининг қарорлари ва хатти-ҳаракатлари (ҳаракатсизлиги) юзасидан шикоят билдириш ҳуқуқига эга.

22. Тарбияланувчиларга тиббий ёрдам кўрсатиш «Мурувват» болалар интернат уйлариининг штатдаги тиббий ходимлари томонидан, зарур ҳолларда эса — тегишли соғлиқни сақлаш муассасалари томонидан таъминланади.

Васийликка олинганнинг соғлиғи ёмонлашганда ёки у вафот этганда маъмурият бу ҳақда унинг ота-онасини ёки ота-онанинг ўрнини босувчи шахсларни, васийларини, қариндошларини, улар бўлмаганда эса — васийликка олинганнинг доимий яшаш жойидаги фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларини зудлик билан хабардор қилади.

Ота-онаси ёки уларнинг ўрнини босувчи шахслар вафот этган тақдирда васийликка олинганлар физиологик имкониятларига ва соғлиғининг ҳолатига мувофиқ, уларни дафн этишда қатнашиш, ота-онаси ёки уларнинг ўрнини босувчилар оғир касалланганда эса — уларни бориб кўриш ҳуқуқига эга. Йўл харажатлари «Мурувват» болалар интернат уйлари маблағлари ҳисобига амалга оширилади.

23. Вафот этган васийликка олинганни дафн этиш билан боғлиқ харажатлар «Мурувват» болалар интернат уйлариининг харажатлар сметаларида назарда тутилган маблағлар, шунингдек юридик ва жисмоний шахсларнинг, қариндошларининг хайрия эҳсонлари ҳисобига амалга оширилади.

24. Васийликка олинганнинг «Мурувват» болалар интернат уйи ҳудудидан ташқарига чиқиши фақат директорнинг рухсати билан, ходимларнинг ёки ота-онанинг ёхуд уларнинг ўрнини босувчи шахсларнинг ҳамроҳлигида амалга оширилади.

Васийликка олинган ўзбошимчалик билан «Мурувват» болалар интернат уйлари ташқарисига чиққан тақдирда маъмурият зудлик билан бу ҳақда унинг ота-онасига ёки уларнинг ўрнини босувчи шахсларга, васийликка олинганнинг яшаш ва борадиган жойидаги ички ишлар органларига, меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш органларига ва фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларига хабар қилади ҳамда биргаликда уни топиш ва қайтариб олиб келиш чора-тадбирларини кўради.

25. Васийликка олинганларнинг «Мурувват» болалар интернат уйлари-дан вақтинчалик кетишига, врачнинг кетиш мумкинлиги тўғрисидаги хуло-

сасини ҳисобга олган ҳолда, кўпи билан 1 ой муддатга рухсат берилиши мумкин. Бунинг учун директорнинг розилиги билан, ота-онаси ёки уларнинг ўрнини босувчи шахслар, қариндошлари ёхуд бошқа шахсларнинг ёзма мажбурияти мавжуд бўлиши керак.

26. Васийликка олинганларни озик-овқат билан таъминлаш нормалари Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги ҳамда Молия вазирлиги билан келишган ҳолда Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан белгиланади.

Васийликка олинганларни кийим-бош, пойабзал, бошқа буюмлар ва юмшоқ анжомлар билан таъминлаш нормалари Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги билан келишган ҳолда Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан белгиланади.

27. Ота-оналар ёки уларнинг ўрнини босувчи шахслар васийликка олинганлар билан бирор-бир чеклашларсиз кўришиб туриш, «Мурувват» болалар интернат уйларининг тиббий-ижтимоий фаолияти, фарзандларининг тиббий-ижтимоий реабилитациясининг бориши билан танишиш ҳуқуқига эга.

28. Қорақалпоғистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги, вилоятлар ва Тошкент шаҳар меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш бош бошқармалари ҳар чорақда «Мурувват» болалар интернат уйларининг васийликка олинганлари тўғрисидаги маълумотларни Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан белгиланадиган ҳисоботлар шакллариға мувофиқ Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлигига тақдим этадилар.

29. Васийликка олинган 18 ёшга тўлганда Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан белгиланадиган тартибда «Мурувват» интернат уйига ўтказилади.

Меҳнат кўникмалари олишган васийликка олинганлар тиббий-меҳнат эксперт комиссиясининг ногиронликнинг III гуруҳини белгилаш тўғрисидаги хулосаси асосида (меҳнат тавсиялари мавжуд бўлган тақдирда) ота-онаси (васийлари) ҳузурида доимий яшаш учун рўйхатдан чиқарилади, етим болалар ва ота-она қаровисиз қолган болалар эса қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда уй-жойлар билан таъминланадилар.

30. «Мурувват» болалар интернат уйларидан чиқаришда васийликка олинганларға қуйидаги ҳужжатлар берилади:

«Мурувват» болалар интернат уйида бўлганлик тўғрисидаги маълумотнома;

соғлиғининг ҳолати тўғрисидаги маълумотнома (тиббий ҳужжатлар);

боқувчисини йўқотганлик пенсияси ёки ногирон болага (болалар уйларида тарбияланаётган болалардан ташқари) ижтимоий нафақа тўлаш тўғрисидаги гувоҳнома — мавжуд бўлганда;

халқ таълими органлари ҳузуридаги тиббий-психологик-педагогик комиссия хулосаси;

ногиронни реабилитация қилишнинг яқка тартибдаги дастури.

Маълумотномаларни бериш тартиби ва шакллари Ўзбекистон Респуб-

ликаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан белгиланади.

«Мурувват» болалар интернат уйларининг васийликка олинганларини рўйхатдан чиқаришда (мавжуд бўлса) унинг мол-мулкка, пул маблағларига (илгари у ёки унинг ота-онаси эгаллаган) уй-жой майдонига ҳуқуқини тасдиқловчи ҳужжатлар, пенсия ва омонат дафтарчаси ҳамда бошқа ҳужжатлар ҳам берилади.

Бундан ташқари, васийликка олинганларга 2 комплект ички кийимлар, кийим-бош ва пойабзал берилади.

31. «Мурувват» болалар интернат уйи директори васийликка олинганларни «Мурувват» болалар интернат уйларига қабул қилиш ва улардан чиқариш учун ушбу Низом ва «Мурувват» болалар интернат уйи устави таъабларига мувофиқ шахсан жавоб беради.

V. «Мурувват» болалар интернат уйларида тарбия-таълим жараёнини ташкил этиш

32. Васийликка олинганларни таъминлаш, тарбиялаш ва ўқитиш тартиби уларнинг индивидуал хусусиятлари, ёши, жинси, рухий ва жисмоний ҳолатини ҳисобга олган ҳолда белгиланади.

Маиший шарт-шароитлар реабилитация жараёнига кўмаклашиши, васийликка олингандаги эмоционал зўриқишни йўқотиш учун шароитлар яратиши керак.

33. Васийликка олинганларни ўқитишнинг махсус дастури бўйича ҳаётий кўникмаларга ўргатиш «Мурувват» болалар интернат уйи тарбиячилари томонидан, зарурат бўлганда эса, ихтисослаштирилган таълим муассасалари, шунингдек соғлиқни сақлаш, маданият, спорт муассасалари ва бошқа ташкилотлар педагоглари жалб этган ҳолда амалга оширилади.

34. Таълимнинг ҳар бир босқичида ўқитиш ёши ва давомийлиги тиббий-психологик-педагогик комиссия томонидан белгиланади. Ҳар бир босқичдаги ўқитишнинг давомийлиги тўғрисидаги қарор «Мурувват» болалар интернат уйларининг тиббий-психологик-педагогик комиссияси томонидан қабул қилинади.

35. Васийликка олинганларнинг тарбия-таълим жараёни яқка тартибдаги махсус дастурлар бўйича, уларнинг ривожланишидаги нуқсонларга мувофиқ равишда ташкил этилади.

36. Тиббий-педагогик асослаш билан таъминланган кун тартиб-қоидалари таълим, меҳнат, ҳордиқ ва турли тадбирларни уйғунлаштирган ҳолда амалга оширилади, ногирон болалар ҳаёт фаолиятини чеклаш даражасини ҳисобга олган ҳолда тузилади.

Васийликка олинганларнинг меҳнат тарбияси ўқитишни меҳнат кўникмаларига эга бўлиш билан уйғунлаштириш асосида ушбу «Мурувват» болалар интернат уйининг тиббий-реабилитация комиссияси томонидан тузилган ногирон болани ривожлантириш ва реабилитация қилиш яқка тартибдаги дастурига мувофиқ, тиббий кўрсаткичлар ва педагогик тавсияларни ҳисобга

олган ҳолда, уларнинг интеллектуал, жисмоний ва ижодий қобилиятларини ривожлантириш мақсадида амалга оширилади.

VI. Ижтимоий-психологик ва педагогик кузатувни ташкил этиш

37. Васийликка олинганларга тиббий-ижтимоий ва психологик-педагогик ёрдамни амалга ошириш мақсадида «Мурувват» болалар интернат уйларида тиббий-психологик-педагогик комиссия (кейинги ўринларда комиссия деб аталади) ташкил этилади. Комиссия «Мурувват» болалар интернат уйининг мутахассис ходимларидан иборат бўлади. Комиссия таркиби «Мурувват» болалар интернат уйи директорининг буйруғи билан тасдиқланади. Комиссия таркибига комиссияни бошқарадиган «Мурувват» болалар интернат уйининг директори, «Мурувват» болалар интернат уйи директорининг тиббий бўлим бўйича ва ўқув-тарбия ишлари бўйича ўринбосарлари, врач-психиатр, врач-педиатр кирази.

38. Комиссия:

васийликка олинганларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилади;

ташхис, психологик-профилактик, коррекция, маслаҳат ва реабилитация ишларини амалга оширади;

«Мурувват» болалар интернат уйининг тарбиячилари, педагоглари, маъмурияти ва бошқа ходимлари билан психологик-профилактика, маслаҳат, таълим (семинарлар, тренинглар) ишларини олиб боради;

васийликка олинганларнинг ота-онаси ёки уларнинг ўрнини босувчилар билан маслаҳат ва реабилитация ишларини бажаради.

39. Комиссия аъзолари:

васийликка олинганларнинг «Мурувват» болалар интернат уйидаги ҳаётга мослашиш учун зарур бўладиган имкониятларини аниқлаш ва ривожлантириш;

васийликка олинганларни ривожлантиришнинг тиббий-ижтимоий ва психологик-педагогик муаммолари ташхиси;

васийликка олинганларни ривожлантириш ва реабилитация қилишнинг яқка тартибдаги дастурини амалга ошириш йўналишлари бўйича иш олиб борадилар.

VII. «Мурувват» болалар интернат уйлари фаолиятини ташкил этиш

40. «Мурувват» болалар интернат уйларига ишга қабул қилиш қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда амалга оширилади.

41. Тиббий хизмат кўрсатиш «Мурувват» болалар интернат уйларининг тиббиёт ходимлари томонидан амалга оширилади, улар (маъмурият билан бир қаторда) васийликка олинганларнинг соғлиғи, жисмоний ривожланиши,

овқатланиш режими ва сифати, даволаш-профилактика тадбирларининг ўтказилиши ҳамда санитария-гигиена нормаларига риоя этилиши учун жавоб берадилар. «Мурувват» болалар интернат уйларида даволаш-маслаҳат ёрдами ва ўтказилган даволаш-профилактика тадбирларини таҳлил қилиш тегишли соғлиқни сақлаш муассасалари томонидан амалга оширилади.

42. «Мурувват» болалар интернат уйларида психологик таъминот Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги билан келишган ҳолда Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан белгиланадиган тартибда амалга оширилади.

43. «Мурувват» болалар интернат уйларида маъмурияти «Мурувват» болалар интернат уйлари мутахассис ходимларининг касбий маҳорати доимий такомиллаштириб борилиши учун жавоб беради.

44. «Мурувват» болалар интернат уйларида ходимлари қуйидагиларга мажбур:

ушбу Низом нормаларига ва ички меҳнат тартиб-қоидаларига, касбий ахлоқ-одобга қатъий амал қилиш;

васийликка олинганларга тиббий-ижтимоий ёрдамнинг, ижтимоий-психологик ва тиббий кузатиб боришнинг юқори самарадорлигини таъминлаш; ўз касб малакасини мунтазам ошириб бориш.

45. «Мурувват» болалар интернат уйларида ходимлари қуйидаги ҳуқуқларга эга:

«Мурувват» интернат уйларида бошқаришда ушбу Низомда белгиланган тартибда қатнашиш;

касб шаънини ва кадр-қимматини ҳимоя қилиш;

қонун ҳужжатларида белгиланган ижтимоий имтиёзлар ва кафолатларга эга бўлиш.

46. «Мурувват» болалар интернат уйларида ходимлари ва раҳбарларининг лавозим ҳуқуқлари ва мажбуриятлари қонун ҳужжатлари, ушбу Низом, шунингдек «Мурувват» болалар интернат уйи устави билан белгиланади.

VIII. «Мурувват» болалар интернат уйларида бошқариш

47. «Мурувват» болалар интернат уйларида бошқариш демократия, ошкоралик тамойиллари бўйича ва «Мурувват» болалар интернат уйи жамоасининг жамоатчилик билан ўзаро ҳамкорлиги асосида амалга оширилади.

48. «Мурувват» болалар интернат уйларида васийликка олинганларни таъминлашнинг махсус шарт-шароитлари таъминланади, улар қуйидагиларни назарда тутаяди:

ҳудудни ҳимоя қилиш;

васийликка олинганларни ҳам бир-бирларининг, ҳам атрофдагиларнинг салбий таъсиридан юқори даражада ҳимоя қилиш;

унинг ҳудудидан ташқарига эркин чиқишни чеклаш;

васийликка олинганларни, шу жумладан ухлаш учун ажратилган вақтда ҳам — бутун сутка давомида назорат қилиш.

49. «Мурувват» болалар интернат уйига бевосита раҳбарликни тегишли олий маълумотга эга бўлган директор амалга оширади. Директор лавозимига тайинлаш Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги билан келишган ҳолда Қорақалпоғистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги, вилоятлар ва Тошкент шаҳар меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш бош бошқармалари томонидан амалга оширилади.

50. «Мурувват» болалар интернат уйи директори бу ердаги тиббий-ижтимоий ёрдам кўрсатишнинг аҳволи учун тўлиқ жавоб беради.

51. «Мурувват» болалар интернат уйи директори:

«Мурувват» болалар интернат уйи номидан иш кўради ва унинг манфаатларини ифодалайди;

«Мурувват» болалар интернат уйи ваколатига кирадиган масалалар бўйича қарорлар қабул қилади ва ўз зиммасига юкланган вазифаларнинг бажарилиши учун шахсан жавоб беради;

қонун ҳужжатларида ва «Мурувват» болалар интернат уйи уставида белгиланган тартибда «Мурувват» болалар интернат уйи мол-мулкани тасарруф этади ва шартномалар тузади;

ўз ўринбосарлари ўртасида вазифаларни тақсимлайди, уларнинг ваколатларини ва жавобгарлик даражасини белгилайди;

ўз ваколатлари доирасида «Мурувват» болалар интернат уйининг барча ходимлари ва васийликка олинганлари учун мажбурий бўлган буйруқлар чиқаради ва кўрсатмалар беради;

тегишли органларга кўриб чиқиш учун «Мурувват» болалар интернат уйининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, тиббий-ижтимоий хизмат кўрсатишни, тарбия ва таълим ишларини такомиллаштириш, малакали кадрлар билан таъминлаш ва «Мурувват» болалар интернат уйи фаолиятининг бошқа масалалари бўйича таклифлар киритади ҳамда ходимлар билан меҳнат шартномалари тузади;

тегишли буйруқ чиқариш ва қонун ҳужжатларига мувофиқ бошқа ваколатлар йўли билан рағбатлантириш ва интизомий танбеҳ бериш чораларини амалга оширади.

IX. Молия-ҳўжалик фаолияти

52. «Мурувват» болалар интернат уйларининг хоналари техника хавфсизлиги қоидаларига ва санитария-гигиена нормаларига мувофиқ жиҳозланади ва улардан фойдаланилади.

53. «Мурувват» болалар интернат уйлари фаолиятини молиялаштириш Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджетидан ажратиладиган маблағлар, жисмоний ва юридик шахсларнинг хайрия эҳсонлари ва қонун ҳужжатларида тақиқланмаган бошқа манбалар ҳисобига амалга оширилади.

54. «Мурувват» болалар интернат уйлари белгиланган тартибда тегишли молия органларида тасдиқланган ва рўйхатдан ўтказилган харажатлар сметаси асосида молиялаштирилади.

55. Бюджет ва бюджетдан ташқари маблағларни сарфлаш қонун ҳужжатларига мувофиқ амалга оширилади.

56. Штатлар жадвали Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги билан келишган ҳолда Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан тасдиқланадиган намунавий штатларга мувофиқ тасдиқланади.

57. «Мурувват» болалар интернат уйлари қонун ҳужжатларида белгиланган молия ва статистика ҳисоботларини юритади.

58. «Мурувват» болалар интернат уйларида молия-хўжалик фаолиятини назорат қилиш белгиланган тартибда тегишли молия органлари томонидан амалга оширилади.

Вазирлар Маҳкамасининг
2011 йил 23 августдаги 240-сон қарорига
4-ИЛОВА

Кексалар ва ногиронлар, уруш ва меҳнат фахрийлари учун санаторийлар тўғрисида НИЗОМ

I. Умумий қоидалар

1. Ушбу Низом Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлигининг кексалар ва ногиронлар, уруш ва меҳнат фахрийлари учун санаторийларини (кейинги ўринларда санаторийлар деб аталади) ташкил этиш ва уларнинг фаолияти тартибини белгилайди.

2. Санаторийлар кексалар ва ногиронлар, уруш ва меҳнат фахрийларини (кейинги ўринларда дам олувчилар деб аталади) соғломлаштириш ва уларнинг дам олиши учун мўлжалланган давлат даволаш-профилактика муассасалари ҳисобланади.

3. Санаторийлар ўз фаолиятида Ўзбекистон Республикаси Конституцияси ва қонунларига, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг қарорларига, Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонлари, қарорлари ва фармойишларига, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари ва фармойишларига, Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлигининг буйруқлари ва фармойишларига, бошқа қонун ҳужжатларига, ушбу Низомга, шунингдек ўз уставларига амал қиладилар.

4. Санаторийлар, республика санаторийларидан ташқари, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари билан келишган ҳолда Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан белгиланган тартибда ташкил этилиши, қайта ташкил этилиши ёки тугатилиши мумкин. Республика санаторийлари Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томо-

нидан белгиланган тартибда ташкил этилиши, қайта ташкил этилиши ёки тугатилиши мумкин.

Санаторийларнинг, шу жумладан республика санаторийларининг уставлари Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан тасдиқланади.

5. Санаторийлар фаолиятини мувофиқлаштириш ва назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги, Қорақалпоғистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги, вилоятлар ва Тошкент шаҳар меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш бош бошқармалари томонидан амалга оширилади.

6. Ногиронлар ва кексаларни бепул санаторий-курорт йўлланмалари билан таъминлаш тартиби Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш вазирлиги ҳамда Молия вазирлиги томонидан белгиланади.

7. Санаторийлар давлат муассасаси шаклидаги юридик шахслар ҳисобланади, ўз уставига, мустақил балансига, гзначиликнинг тегишли ҳудудий бўлинмасида шахсий ҳисоб рақамига ва банкда валюта ҳисоб рақамига, Ўзбекистон Республикасининг Давлат герби тасвири туширилган ва ўз номи кўрсатилган муҳрга, штампга, бланкаларга эга бўлади.

Санаторийлар туманлар (шаҳарлар) хокимликларида давлат рўйхатидан ўтказилади.

II. Санаторийларнинг асосий вазифалари ва функциялари

8. Қўйидагилар санаторийларнинг асосий вазифалари ҳисобланади:

даволаш-реабилитация хизматлари кўрсатишга замонавий ёндашувларни жорий этиш ва уларнинг халқаро даражасини таъминлаш йўли билан тиббиёт фани ва амалиётининг замонавий талабларини ҳисобга олган ҳолда дам олувчиларни тўлақонли санаторий-курортда даволаш, соғломлаштириш ва уларнинг дам олишини ташкил этиш;

дам олувчиларни соғломлаштиришда табиий даволаш омилларидан энг юқори даражада фойдаланиш;

санаторий фаолиятини ташкил этишнинг бозор механизмларини қўллаш;

дам олувчиларга кўрсатиладиган санаторий-курорт хизматлари рўйхатини кенгайтириш;

моддий ва молиявий ресурслардан оқилона ва самарали фойдаланиш, дам олувчилар учун энг юқори даражада соғломлаштирувчи натижани таъминлаш имконини берадиган санаторийлар фаолият кўрсатиши даражасига эришиш.

9. Санаторийлар ўзларига юкланган вазифаларга мувофиқ қўйидаги функцияларни бажарадилар:

дам олувчиларни шинам, яшаш учун қулай турли тоифалардаги хоналарга жойлаштиришни ташкил этади;

дам олувчиларнинг ўз соғлиғи ҳолатидан хабардорлигини, касалликлар юзага келиши таваккалчилиги омиллари мавжудлигини, уларни бартараф этиш усулларини ва организмнинг физиологик хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда тикловчи тиббиётнинг замонавий тиббий технологияларига асосланадиган касалликлар профилактикасини амалга ошириш учун шарт-шароитларни таъминлайди, дам олувчиларни ўзини ўзи назорат қилиш усулларига ўқитади;

дам олувчиларга замонавий тиббиёт аппаратлари, асбоб-ускуналар ва анжомлар билан жиҳозланган даволаш, диагностика, физиотерапевтик, муолажа хоналари ва бошқа хоналарни тақдим этади;

соғлиқни тузатишнинг комплекс автоматлаштирилган усуллари негизда тикловчи тиббиётнинг замонавий технологияларини ишлаб чиқади ва жорий этади;

дам олувчиларни оқилона ва мувозанатли овқат билан таъминлайди, дам олувчиларнинг тиббий кўрсаткичлар бўйича парҳезли овқатланишини ташкил этади;

жисмоний тарбия ва спорт билан физиологик асосланган машғулот олиб бориш, дам олувчиларда жисмоний юкламага мойиллик ва мослашиш даражасини босқичма-босқич ошириш учун шарт-шароитлар яратади, мақбул ҳаракатланиш фаоллиги кўникмаларини сингдиради;

зарарли одатлардан воз кечишни ҳамда беҳатар хулқ-атвор ҳақидаги билимлар, кўникмалар ва андозалар шакллантирилишини тақозо этадиган муҳит, соғлом турмуш тарзининг руҳий доминантлари яратилишини таъминлайди;

киши соғлом турмуш тарзига риоя қилганда организмнинг функционал резервлари кўрсаткичлари динамикасини акс эттириш мақсадида дам олувчининг соғлиғи «паспорти»ни шакллантириш ва юритишни ташкил этади;

дам олувчиларнинг ижодий салоҳиятини намоён қилишга, уларни эстетик камолга етказишга йўналтирилган турли маданий-кўнгилочар тадбирлар тизимини ишлаб чиқади;

муסיқий, рақсли, кўнгилочар дастурлар ўтказилишини, томоша тадбирларига боришни, Ўзбекистон Республикасидаги тарихий объектларга ва бошқа объектларга экскурсияларни ташкил этади;

ногиронларни реабилитация қилишнинг яқка тартибдаги дастурига ўзгартиришлар киритади, санаторийлар шароитида соғломлаштириш бўйича тадбирлар турлари, шакллари, муддатлари ва ҳажмини белгилайди;

дам олувчилар орасида касалланиш ҳолати ва сабабларини ўрганади, даволаш-профилактика муассасалари билан биргаликда кексалар ва ногиронлар профилактикаси ва уларни соғломлаштириш бўйича чора-тадбирларни ишлаб чиқишда қатнашади, маҳаллий давлат ҳокимияти органлари ҳамда соғлиқни сақлаш органларига соғломлаштириш ва касалликлар профилактикасининг долзарб масалалари бўйича ахборот тақдим этади;

режали санитария-эпидемияга қарши тадбирларни ўтказиши;

даволаш-профилактика муассасалари, бандликка кўмаклашиш ва аҳоли-

ни ижтимоий муҳофаза қилиш марказлари билан биргаликда семинарлар, конференциялар ҳамда бошқа тадбирларни ташкил этади ва ўтказди;

қонун ҳужжатларига мувофиқ ва сметада назарда тутилган маблағлар доирасида хўжалик фаолиятини, санаторийларнинг капитал қўйилмалари бўйича жорий сарфлар ва харажатларни амалга оширади;

бинолар, иншоотлар, муҳандислик тармоқлари ва коммуникацияларини, асбоб-ускуналар ва анжомларга эга бўлган бошқа объектларни жорий сақлаш, улардан фойдаланиш ва уларни таъмирлашни, шунингдек ходимларнинг санитария-гигиена талабларига, меҳнатни муҳофаза қилиш ва ёнғин хавфсизлиги талабларига риоя қилинишини, бухгалтерия ҳисоби тўғри юритилишини ва қонун ҳужжатларида назарда тутилган ҳисоботнинг ўз вақтида тақдим этилишини таъминлайди;

дам олувчилар ва санаторийларга келувчиларга телефон алоқаси хизматлари, маиший хизматлар кўрсатади;

йилнинг ҳар чорагида санаторийларнинг фаолияти, соғломлаштиришнинг моддий-техника базаси тўғрисидаги ҳисоботни Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлигига тақдим этади;

қонун ҳужжатларига мувофиқ бошқа функцияларни бажаради.

10. Тиббиёт ходимлари таркибини тайёрлаш тиббиёт ходимларини тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тизимига мувофиқ амалга оширилади.

Малака тоифаларини бериш (тасдиқлаш) белгиланган тартибда амалда оширилади.

11. Санаторийлар қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда пулли хизматлар кўрсатиши ҳам мумкин.

12. Санаторийларнинг асосий фондларини куриш, реконструкция қилиш, шунингдек мукамал ва жорий таъмирлаш белгиланган тартибда амалга оширилади.

13. Дам олувчиларни овқат билан таъминлаш меъёрлари Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги ва Молия вазирлиги билан келишган ҳолда Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан белгиланади.

Дам олувчиларни юмшоқ анжомлар билан таъминлаш меъёрлари Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги билан келишган ҳолда Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан белгиланади.

III. Санаторийларнинг ҳуқуқлари ва жавобгарлиги

14. Санаторийлар қуйидаги ҳуқуқларга эга:

даволаш-профилактика муассасалари, меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш органларидан, санаторийларнинг иши учун зарур бўлган, шу жумладан дам олувчиларнинг касалликлари хусусияти ва кечиши тўғрисидаги маълумотларни олиш;

даволаш-профилактика муассасалари, меҳнат ва аҳолини ижтимоий

муҳофаза қилиш органларига ва бошқа манфаатдор ташкилотларга дам олувчиларнинг касалликлари профилактикаси ва уларни соғломлаштириш масалалари бўйича тавсиялар бериш;

Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги, Қорақалпоғистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги, вилоятлар ва Тошкент шаҳар меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш бош бошқармалари, маҳаллий давлат ҳокимияти органларига санаторийларнинг ишини яхшилаш, дам олувчиларнинг касалликлари профилактикаси ва уларни соғломлаштириш юзасидан таклифлар киритиш;

санаторийлар ходимларининг қонуний манфаатларини белгиланган тартибда ҳимоя қилиш.

15. Санаторийлар ходимлари ўзларига юкланган вазифалар ва функцияларнинг бажарилиши, шу жумладан амалга ошириладиган даволаш-соғломлаштириш тадбирлари сифати учун жавоб беради.

16. Даволаш-соғломлаштириш муолажаларини ташкил этиш, амалга ошириладиган даволаш ва соғломлаштириш тадбирларининг сифати ва асосланганлиги юзасидан назорат қилиш санаторийларнинг бош врачлари томонидан амалга оширилади.

IV. Санаторийлар фаолиятини ташкил этиш

17. Санаторийга ишга қабул қилиш қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда бош врач томонидан амалга оширилади.

18. Тиббий хизмат кўрсатиш ва соғломлаштириш санаторийларнинг тиббиёт ходимлари томонидан амалга оширилади, улар (маъмурият билан биргаликда) дам олувчиларнинг соғлиғи, овқатланиш режими ва сифати, даволаш-профилактика тадбирлари ўтказилиши ва санитария-гигиена меъёрларига риоя қилиниши учун жавоб берадилар.

19. Санаторийларнинг маъмуриятлари санаторийлар ходимларининг касб маҳорати доимий равишда такомиллаштириб борилиши учун жавоб берадилар.

20. Санаторийлар ходимлари:

ушбу Низом талабларига ва ички меҳнат тартиб-қоидаларига риоя қилишга, касб одоб-ахлоқига қатъий амал қилишга;

дам олувчиларга тиббий-соғломлаштириш ёрдамининг, ижтимоий-психологик ва тиббий кузатувнинг юқори самарадорлигини таъминлашга;

ўз касб малакасини мунтазам равишда ошириб боришга мажбур.

Санаторийлар ходимлари:

ушбу Низомда ва санаторий уставида белгиланадиган тартибда санаторийни бошқаришда қатнашиш;

касб шаъни ва қадр-қимматини ҳимоя қилиш;

қонун ҳужжатларида белгиланган ижтимоий имтиёзлар ва кафолатларга эга бўлиш ҳуқуқига эга.

21. Санаторийлар ходимлари ва раҳбарларининг лавозим ҳуқуқ ва маж-

буриятлари конун ҳужжатларида, ушбу Низомда, шунингдек санаторий уставида белгиланади.

V. Санаторийларни бошқариш

22. Бош врач санаторийга бевосита раҳбарлик қилади. Бош врач лавозимига тайинлаш Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги билан келишган ҳолда Қорақалпоғистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги, вилоятлар ва Тошкент шаҳар меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш бош бошқармалари томонидан амалга оширилади.

23. Санаторийнинг бош врачлари лавозимига олий тиббий маълумотга, ўз мутахассислиги бўйича ёки раҳбарлик лавозимларида камида 5 йил иш стажига эга бўлган врач тайинланади.

24. Бош врач санаторий фаолиятини ташкил этади ва унга юкланган вазифалар бажарилиши учун жавоб беради.

25. Санаторийнинг бош врачлари:

санаторийнинг бутун фаолиятига раҳбарлик қилади ва санаторийга юкланган вазифалар ва функциялар бажарилиши учун шахсан жавоб беради; кадрларни танлаш, жой-жойига қўйиш, уларнинг малакасини ошириш ва уларни қайта тайёрлаш ишларини ташкил этади;

санаторий фаолияти масалалари бўйича санаторийнинг барча ходимлари учун мажбурий бўлган буйруқлар чиқаради ва кўрсатмалар беради, ходимларни ишга қабул қилади ва эгаллаб турган лавозимларидан озод қилади, ходимларни рағбатлантириш чораларини қўллайди;

санаторий иш тартиби ва режимини, ходимларнинг лавозим мажбуриятларини белгилайди ва мажбуриятлар муваффақиятли бажарилиши учун зарур шарт-шароитлар яратади;

ходимлар томонидан молия ва меҳнат интизомига, ички меҳнат тартиби, меҳнатни муҳофаза қилиш ва техника хавфсизлиги қоидаларига риоя этилишини таъминлайди;

санаторийнинг мулкӣ комплекси, моддий ва молиявий ресурслари, асбоб-ускуналари, анжомлари, бошқа моддий бойликларидан оқилона ва самарали фойдаланишни, уларнинг сақланишини таъминлайди;

дам олувчиларнинг мурожаатлари жадал ва ҳар томонлама кўриб чиқилишини, конун ҳужжатларига мувофиқ муносабат билдиришнинг зарур чоралари кўрилишини ва ариза берувчиларнинг улардан ўз вақтида хабардор қилинишини таъминлайди;

санаторийлар фаолиятининг иқтисодий самарадорлиги ва унинг ишлари рентабеллигига эришиш учун шахсан жавоб беради.

VI. Молия-ҳўжалик фаолияти

26. Санаторийлар фаолиятини молиялаштириш Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджетидан ажратиладиган маблағлар, жисмоний ва юридик

шахсларнинг хайрия эҳсонлари ва қонун ҳужжатларида тақиқланмаган бошқа манбалар ҳисобига амалга оширилади.

27. Санаторийлар белгиланган тартибда тегишли молия органларида тасдиқланган ва рўйхатдан ўтказилган харажатлар сметаси асосида молиялаштирилади.

28. Бюджет ва бюджетдан ташқари маблағларни сарфлаш қонун ҳужжатларига мувофиқ амалга оширилади.

29. Штатлар жадвали Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги билан келишган ҳолда Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан тасдиқланадиган намунавий штатларга мувофиқ тасдиқланади.

30. Санаторийлар қонун ҳужжатларида белгиланган молия ва статистика ҳисоботларини юритади.

31. Санаторийларнинг молия-хўжалик фаолиятини назорат қилиш белгиланган тартибда тегишли молия органлари томонидан амалга оширилади.

Вазирлар Маҳкамасининг
2011 йил 23 августдаги 240-сон қарорига
5-ИЛОВА

Уруш ва меҳнат фахрийлари учун республика пансионати тўғрисида НИЗОМ

I. Умумий қоидалар

1. Ушбу Низом Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлигининг Уруш ва меҳнат фахрийлари учун республика пансионатини (кейинги ўринларда пансионат деб аталади) ташкил этиш ва уларнинг фаолияти тартибини белгилайди.

2. Пансионат Ўзбекистон Республикасида доимий яшайдиган I ва II гуруҳлар ногиронлари ҳисобланган ҳамда Ўзбекистон Республикасининг Оила кодексига мувофиқ уларни таъминлашга мажбур бўлган қариндошлар ёки бошқа шахсларга эга бўлмаган ёлғиз уруш ва меҳнат фахрийлари (кейинги ўринларда васийликка олинганлар деб аталади) учун давлат тиббий-ижтимоий муассасаси ҳисобланади.

3. Пансионат ўз фаолиятида Ўзбекистон Республикаси Конституцияси ва қонунларига, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг қарорларига, Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонлари, қарорлари ва фармойишларига, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари ва фармойишларига, Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлигининг буйруқлари ва фармойишларига, бошқа қонун ҳужжатларига, ушбу Низомга амал қилади.

4. Пансионат Тошкент шаҳар ҳокимлиги билан келишган ҳолда Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазир-

лиги томонидан белгиланган тартибда қайта ташкил этилиши ёки тугатилиши мумкин. Пансионатни тугатишда васийликка олинганларнинг Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан белгиланган тартибда «Саховат» интернат уйларига ўтказилиши таъминланади.

5. Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги пансионатнинг муассиси ҳисобланади.

Пансионатнинг устави Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан тасдиқланади.

6. Пансионат фаолиятини мувофиқлаштириш Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан амалга оширилади.

7. Пансионатдаги ўринлар сони санитария-гигиена меъёрларига мажбурий риоя қилинган ҳолда Тошкент шаҳар ҳокимлиги билан келишиб Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан белгиланади.

8. Пансионат давлат муассасаси шаклидаги юридик шахс ҳисобланади, ўз мустақил балансига, вазначиликнинг тегишли ҳудудий бўлинмасида шахсий ҳисоб рақамига ва банкда валюта ҳисоб рақамига, Ўзбекистон Республикасининг Давлат герби тасвири туширилган ва ўз номи кўрсатилган муҳрга, штампга, бланкаларга эга бўлади.

Пансионат туман ҳокимлигида давлат рўйхатидан ўтказилади.

II. Пансионат фаолиятининг асосий йўналишлари ва вазифалари

9. Қуйидагилар пансионат фаолиятининг асосий йўналишлари ҳисобланади:

васийликка олинганларга ижтимоий хизмат кўрсатиш, уларни соғломлаштириш ва қўллаб-қувватлаш,

васийликка олинганларнинг қонуний ҳуқуқ ва манфаатлари ижтимоий-ҳуқуқий ҳимоя қилинишини ва уларнинг соғлиғини муҳофаза қилишни таъминлаш;

васийликка олинганларни протез-ортопедия буюмлари ва реабилитациянинг техник воситалари билан бепул таъминлаш.

10. Қуйидагилар пансионатнинг асосий вазифалари ҳисобланади:

васийликка олинганларни таъминлаш, уларга ижтимоий хизмат кўрсатиш, уларни соғломлаштириш ва қўллаб-қувватлаш, уларнинг сифатли тиббий-ижтимоий ёрдам олишларига қўмаклашадиган шароитлар яратиш;

васийликка олинганларнинг қонуний ҳуқуқ ва манфаатлари ижтимоий-ҳуқуқий ҳимоя қилинишини, уларнинг соғлиғини муҳофаза қилишни таъминлаш;

дастлабки тиббий ёрдам кўрсатиш, соғлиқни сақлаш тизимининг юқори малакали мутахассисларини жалб этган ҳолда ҳар йили 2 марта диспансеризациядан ўтказиш, режали соғломлаштириш, муҳтож бўлинганда уларни

ихтисослаштирилган стационарларда даволаш, васийликка олинганларни тиббий кўрсаткичлар бўйича протез-ортопедия буюмлари, реабилитациянинг техник воситалари (эшитиш аппаратлари, ногиронлар аравачалари, хасса ва қўлтиктаёқлар) билан таъминлаш;

васийликка олинганларни мунтазам меҳнат қилишга ва ижтимоий хизмат кўрсатишни такомиллаштиришга йўналтирилган санитария-эпидемияга қарши ва маданий-маърифий тадбирларни амалга ошириш.

III. Ёлғиз уруш ва меҳнат фахрийларини пансионатга қабул қилиш

11. Ўзбекистон Республикасида доимий яшайдиган I ва II гуруҳлар ногиронлари ҳисобланган ва Ўзбекистон Республикасининг Оила кодексига мувофиқ уларни парвариш қилиши шарт бўлган қариндошлари ёки бошқа шахслар бўлмаган ёлғиз уруш ва меҳнат фахрийлари қабул қилинади.

Бўш жойлар мавжуд бўлган тақдирда пансионатга ёлғиз уруш ва меҳнат фахрийларидан ташқари Ўзбекистон Республикасида доимий яшайдиган, Ўзбекистон Республикасининг Оила кодексига мувофиқ уларни парвариш қилиши шарт бўлган қариндошлари ёки бошқа шахслар бўлмаган ёлғиз кексалар 18 ёшдан бошлаб I ва II гуруҳлар ногиронлари ҳам қабул қилиниши мумкин.

12. Қуйидагилар пансионатга юборишга қарши кўрсаткичлар ҳисобланади:

тез-тез (ҳар ойда 5 мартадан кўп) тутқаноқ содир бўладиган эпилепсия, мунтазам тутқаноқларга, эпилептик мақомга, кун охирига бориб бўша-шувчанликка, дисфорияларга мойиллик;

ҳар қандай рухий касалликлар.

13. Қуйидагилар пансионатга қабул қилишга қарши умумий кўрсаткичлар ҳисобланади:

жараённинг фаол босқичидаги сил касаллиги;

юқумли тери ва соч касалликлари;

ўткир юқумли касалликлар;

салбий жараёндаги ёмон ҳолатда ўтадиган шиш касалликлари ва рецидивлари;

таносил касалликлари, ОИВ юққанлар.

Пансионатга қабул қилиш чоғида юқори ҳарорат ёки ноаниқ этиологияли тошма топилган шахслар соғлиқни сақлаш муассасаларига юборилади.

14. Пансионатга қабул қилиш, шунингдек ундан кўчириш Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги тегишли комиссиясининг қарорига мувофиқ пансионатнинг директори буйруғи асосида амалга оширилади.

Пансионатда расмийлаштириш учун тақдим этилган ҳужжатларнинг ҳаққонийлиги юзасидан масъулият Қорақалпоғистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги, вилоятлар ва Тошкент

шаҳар меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш бош бошқармаларига юкланади.

15. Пансионатда расмийлаштириш учун қуйидаги ҳужжатлар тақдим этилади:

пансионатда расмийлаштириладиган доимий яшаш жойидаги туман (шаҳар) бандликка кўмаклашиш ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш маркази директори номига берилган ариза;

пансионатга расмийлаштириладиганнинг паспорти нусхаси;

рўйхати Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги билан келишган ҳолда Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан тасдиқланадиган соғлиқнинг ҳолати тўғрисидаги тиббий ҳужжатлар;

туман (шаҳар) ҳокимининг ёлғиз шахс сифатида ҳисобга олиш тўғрисидаги қарори нусхаси;

пенсия гувоҳномасининг нусхаси, мавжуд бўлганда;

пансионатга расмийлаштириладиганнинг (6 см х 4 см ўлчамли) 2 та фотосурати.

хизмат кўрсатганлиги тўғрисидаги ҳужжатлар (мавжуд бўлганда).

Пансионатга расмийлаштириладиган ногирон бўлган тақдирда белгиланган тартибда тиббий-меҳнат эксперт комиссияси томонидан берилган ногиронлик тўғрисидаги маълумотноманинг нусхаси ҳам тақдим этилади.

16. Пансионатга қабул қилинаётган ҳар бир шахс учун шахсий ҳужжатлар йиғмажилди юритилади, унга ушбу Низомнинг 15-бандида санаб ўтилган ҳужжатлар тикиб қўйилади.

Васийликка олинганларнинг шахсий ҳужжатлар йиғмажилдлари пансионат директорида сақланади.

17. Пансионатда яшовчиларга тиббий хизмат кўрсатишни яхшилаш, уларни парвариш қилиш ва ижтимоий-меҳнат реабилитацияси тадбирларини амалга ошириш мақсадида улар сақлаш режимига (ўрин-тўшақлар, кузатиш, сақлашнинг эркин тартиби), соғлиғи, ёши ва шахсий хоҳишига мувофиқ алоҳида бўлимлар ва хоналар бўйича жойлаштирилади.

IV. Пансионатнинг васийликка олинганлари

18. Пансионатда васийликка олинганларнинг тиббий-ижтимоий таъминоти тўлиқ давлат таъминоти асосида амалга оширилади.

19. Пансионатдаги васийликка олинганлар белгиланган тартибда қуйидагилар билан таъминланади:

инсон шаъни ва қадр-қимматини камситмайдиган инсоний муносабатда бўлиш;

узок қариндошлар, танишлар ва дўстлари билан телефон орқали сўзлашувлар йўли билан алоқа боғлаш, бошқа алоқа воситалари ва учрашувлар орқали мулоқотда бўлиш, жўнатмалар, бандероллар, буюмлар олиш, хат ва телеграммаларни олиш ва жўнатиш;

бепул овқат, кийим-кечак, пойабзал, ашёвий таъминлашнинг бошқа буюмларини ва тасдиқланган меъёрлар бўйича юмшоқ анжомлар олиш.

Эҳтиёж бўлганда васийликка олинганлар протез-ортопедия буюмлари ва реабилитациянинг техник воситалари билан бепул таъминланадилар.

Васийликка олинганларга пенсия ва нафақалар тўлаш қонун ҳужжатларига мувофиқ амалга оширилади.

20. Васийликка олинганлар меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза органлари мансабдор шахсларининг, пансионат раҳбарлари ва ходимларининг қарорлари ва хатти-ҳаракатлари (ҳаракатсизлиги) юзасидан шикоят билдириш ҳуқуқига эга.

21. Васийликка олинганларга тиббий ёрдам кўрсатиш пансионатнинг штатдаги тиббиёт ходимлари томонидан, зарур ҳолларда эса тегишли соғлиқни сақлаш муассасалари томонидан таъминланади.

Васийликка олинганнинг соғлиғи ҳолати ёмонлашганда ёки у вафот этганда маъмурият бу ҳақда унинг қариндошларини, танишлари ва дўстларини зудлик билан хабардор қилади.

22. Вафот этган васийликка олинганни дафн этиш билан боғлиқ харажатлар пансионатнинг харажатлар сметаларида назарда тутилган маблағлар, шунингдек юридик ва жисмоний шахсларнинг, қариндошларининг хайрия эҳсонлари ҳисобига амалга оширилади.

23. Васийликка олинганнинг пансионат ҳудудидан ташқарига чиқиши фақат пансионат раҳбариятининг рухсати билан амалга оширилади.

Васийликка олинган ўзбошимчалик билан пансионат ташқарисига чиққан тақдирда маъмурият зудлик билан бу ҳақда ички ишлар органларига, меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш органларига хабар қилади.

24. Қариндошлари, танишлари ва дўстлари васийликка олинганлар билан кўришиб туриш ҳуқуқига эга.

25. Васийликка олинганларни овқат билан таъминлаш меъёрлари Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги ва Молия вазирлиги билан келишган ҳолда Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан белгиланади.

Васийликка олинганларни кийим-бош, пойабзал, ашёвий таъминлашнинг бошқа буюмлари ва юмшоқ анжомлар билан таъминлаш меъёрлари Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги билан келишган ҳолда Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан белгиланади.

26. Пансионат йилнинг ҳар чорагида Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлигига васийликка олинганлар тўғрисидаги маълумотларни тақдим этади.

27. Васийликка олинганни пансионатдан чиқариш:

Қорақалпоғистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги, вилоятлар ва Тошкент шаҳар меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш бош бошқармаларининг рухсати билан;

турар жой майдони, яшаш учун маблағлар ва ўзига ўзи хизмат кўрсатиш имконияти мавжуд бўлганда ёки васийликка олинганни таъминлаш ва зарур даражада парвариш қилиш имкониятига эга бўлган қариндошларнинг

илтимосига кўра, шунингдек навбатдаги тиббий кўриқдан ўтказишда III гуруҳ ногиронлиги белгиланганда (меҳнат бўйича тавсиялар мавжуд бўлганда) амалга оширилади.

Бунда васийликка олинганларни таъминлаш ва уларни зарур даражада парвариш қилиш бўйича қариндошларининг бунга қодирлиги васийликка олинганни чиқариш тўғрисидаги илтимос билан мурожаат қилаётган қариндошининг доимий яшаш жойидаги фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органининг тегишли маълумотномаси билан тасдиқланган бўлиши керак.

28. Пансионатдан чиқаришда васийликка олинганга қўйидаги ҳужжатлар берилади:

пансионатда бўлганлик тўғрисидаги маълумотнома;

соғлигининг ҳолати тўғрисидаги маълумотнома (тиббий ҳужжатлар);

хизмат кўрсатилганлиги тўғрисидаги ҳужжатлар (мавжуд бўлганда).

Маълумотномаларни бериш тартиби ва шакллари Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан белгиланади.

29. Пансионат директори васийликка олинганларни пансионатга қабул қилиш ва улардан чиқариш учун ушбу Низом талабларига мувофиқ шахсан жавоб беради.

V. Ижтимоий-психологик кузатувни ташкил этиш

30. Васийликка олинганларга тиббий-ижтимоий ёрдамни амалга ошириш мақсадида пансионатда тиббий-психологик комиссия (кейинги ўринларда комиссия деб аталади) ташкил этилади. Комиссия пансионатнинг мутахассис ходимларидан иборат бўлади. Комиссия таркиби пансионат директорининг буйруғи билан тасдиқланади.

Комиссия таркибига комиссияни бошқарадиган пансионатнинг директори, пансионат директорининг тиббий бўлим бўйича ўринбосари, врач-психиатр киритилади.

31. Комиссия:

васийликка олинганларнинг ҳуқуқлари ва манфаатларини ҳимоя қилади;

ташхис, психологик-профилактик, коррекция, маслаҳат ва реабилитация ишларини амалга оширади.

VI. Пансионат фаолиятини ташкил этиш

32. Ходимларни ишга қабул қилиш қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда амалга оширилади.

33. Тиббий хизмат кўрсатиш пансионатнинг тиббиёт ходимлари томонидан амалга оширилади, улар (маъмурият билан бир қаторда) васийликка олинганларнинг соғлиғи, овқатланиш режими ва сифати, даволаш-профилактика тадбирларининг ўтказилиши ҳамда санитария-гигиена меъёрларига риоя

этилиши учун жавоб берадилар. Пансионатда даволаш-маслаҳат ёрдами ва ўтказилган даволаш-профилактика тадбирларини таҳлил қилиш тегишли соғлиқни сақлаш органлари томонидан амалга оширилади.

34. Пансионатда психологик таъминот Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги билан келишган ҳолда Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан белгиланадиган тартибда амалга оширилади.

35. Пансионат маъмурияти пансионат мутахассис ходимларининг касб маҳорати доимий такомиллаштириб борилиши учун жавоб беради.

36. Пансионатнинг ходимлари қўйидагиларга мажбур:

ушбу Низом меъёрларига ва ички меҳнат тартиб-қоидаларига риоя қилиш, касб одоб-ахлоқига қатъий амал қилиш;

васийликка олинганларга тиббий-ижтимоий ёрдамнинг, ижтимоий-психологик ва тиббий кузатиб боришнинг юқори самарадорлигини таъминлаш;

ўз касб малакасини мунтазам ошириб бориш.

Пансионатнинг ходимлари қўйидаги ҳуқуқларга эга:

пансионатни бошқаришда ушбу Низомда белгиланган тартибда қатнашиш;

касб шаънини ва кадр-қимматини ҳимоя қилиш;

қонун ҳужжатларида белгиланган ижтимоий имтиёзлар ва кафолатларга эга бўлиш.

37. Пансионат ходимлари ва раҳбарларининг лавозим ҳуқуқлари ва мажбуриятлари қонун ҳужжатлари, шунингдек ушбу Низом билан белгиланади.

VII. Пансионатни бошқариш

38. Пансионатни бошқариш демократия, ошкоралик тамойиллари бўйича ва пансионат жамоасининг жамоатчилик билан ўзаро ҳамкорлиги асосида амалга оширилади.

39. Пансионатнинг маъмурияти пансионатда яшайдиган васийликка олинганлар томонидан жамоатчилик асосида ҳамда пансионат директори томонидан тасдиқланадиган амалдаги низомлар асосида ташкил этиладиган маданий-маиший комиссия, жамоатчилик кенгаши ёрдамида маиший ва маданий хизматларни ташкил қилади.

40. Пансионатда васийликка олинганларни таъминлашнинг махсус шарт-шароитлари таъминланади, улар қўйидагиларни назарда тутати:

худудни ҳимоя қилиш;

васийликка олинганларни ҳам бир-бирларининг, ҳам атрофдагиларнинг салбий таъсиридан юқори даражада ҳимоя қилиш;

унинг худудидан ташқарига эркин чиқишни чеклаш;

васийликка олинганларни, шу жумладан ухлаш учун ажратилган вақтда ҳам — бутун сутка давомида назорат қилиш.

41. Пансионатга бевосита раҳбарликни тегишли олий маълумотга эга

бўлган директор амалга оширади. Директор лавозимига тайинлаш қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан амалга оширилади.

42. Директор пансионатда тиббий-ижтимоий ёрдам кўрсатишнинг ҳолати учун тўлиқ жавоб беради.

43. Пансионат директори:

пансионат номидан иш кўради ва унинг манфаатларини ифодалайди;

пансионат ваколатига қирадиган масалалар бўйича қарорлар қабул қилади ва ўз зиммасига юкланган вазифаларнинг бажарилиши учун шахсан жавоб беради;

қонун ҳужжатларида ва пансионат уставида белгиланган тартибда пансионат мол-мулкани тасарруф этади ва шартномалар тузади;

ўз ўринбосарлари ўртасида вазифаларни тақсимлайди, уларнинг ваколатларини ва жавобгарлик даражасини белгилайди;

ўз ваколатлари доирасида пансионатнинг барча ходимлари ва васийликка олинганлар учун мажбурий бўлган буйруқлар чиқаради ва кўрсатмалар беради;

пансионатнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, тиббий-ижтимоий хизмат кўрсатишни такомиллаштириш, малакали кадрлар билан таъминлаш ва пансионат фаолиятининг бошқа масалалари бўйича тегишли органларга кўриб чиқиш учун таклифлар киритади ҳамда ходимлар билан меҳнат шартномалари тузади;

тегишли буйруқ чиқариш ва қонун ҳужжатларига мувофиқ бошқа ваколатлар йўли билан рағбатлантириш ва интизомий танбех бериш чораларини амалга оширади.

VIII. Молия-ҳўжалик фаолияти

44. Пансионатнинг биноси техника хавфсизлиги қоидаларига ва санитария-гигиена меъёрларига мувофиқ жиҳозланади ва улардан фойдаланилади.

45. Пансионат фаолиятини молиялаштириш Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджетидан ажратиладиган маблағлар, жисмоний ва юридик шахсларнинг хайрия эҳсонлари, қонун ҳужжатларида тақиқланмаган бошқа манбалар ҳисобига амалга оширилади.

46. Пансионат белгиланган тартибда тегишли молия органларида тасдиқланган ва рўйхатдан ўтказилган харажатлар сметаси асосида молиялаштирилади.

47. Бюджет ва бюджетдан ташқари маблағларни сарфлаш қонун ҳужжатларига мувофиқ амалга оширилади.

48. Штатлар жадвали Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги билан келишган ҳолда Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги томонидан тасдиқланадиган намунавий штатларга мувофиқ тасдиқланади.

49. Пансионат қонун ҳужжатларида белгиланган молия ва статистика ҳисоботларини юритади.

50. Пансионатнинг молия-хўжалик фаолиятини назорат қилиш белгиланган тартибда тегишли молия органлари томонидан амалга оширилади.

Вазирлар Маҳкамасининг
2011 йил 23 августдаги 240-сон қарорига
6-ИЛОВА

Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг айрим қарорларига киритилаётган ўзгартиришлар

1. Вазирлар Маҳкамасининг 1991 йил 28 майдаги 145-сон қарори билан тасдиқланган Ўзгалар парваришига муҳтож ёлғиз пенсионерларни ижтимоий ҳимоялаш юзасидан қўшимча чора-тадбирлар ҳақидаги низомда (Ўзбекистон Республикаси ҚТ, 1991 й., 5-сон, 16-модда):

2-банддаги «Молия вазирлиги ҳузуридаги бюджетдан ташқари Пенсия жамғармасининг бўлими» сўзлари «Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлигининг Бандликка кўмаклашиш ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш марказлари» сўзлари билан алмаштирилсин;

3-банддаги «Молия вазирлиги ҳузуридаги бюджетдан ташқари Пенсия жамғармасининг бўлими» сўзлари «Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлигининг Бандликка кўмаклашиш ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш марказлари» сўзлари билан алмаштирилсин.

2. Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йил 12 ноябрдаги 505-сон қарори (Ўзбекистон Республикаси ҚТ, 2003 й., 11-сон, 117-модда) билан тасдиқланган Ташқи меҳнат миграцияси масалалари агентлиги тўғрисидаги низомнинг 18-банди қуйидаги таҳрирда баён қилинсин:

«18. Агентлик Ўзбекистон Республикаси, Тошкент шаҳри, Олмазор тумани, Қамарнисо кўчаси, 1-уйда жойлашган».